

Koulusta mediataloksi

Tampereen ammattiopiston netti-tv - projekti

Juha Pitkänen

Opinnäytetyö
Helmikuu 2013
Mediatuottaminen, YAMK
Tampereen ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Ylempi ammattikorkeakoulututkinto
Mediatuottamisen koulutusohjelma

Juha Pitkänen:
Koulusta mediataloksi
Tampereen ammattiopiston netti-tv - projekti

Opinnäytetyö 77 sivua, joista liitteitä 1 sivua
Helmikuu 2013

Verkkoviestinnän kasvu ja mediajulkaisemisen globaalit muutokset ovat mullistaneet perinteisen mediakentän. Verkossa tapahtuva mediajulkaiseminen ja sosiaalisen median merkitys tulevat tulevaisuudessa kasvamaan edelleen kaikilla sektoreilla. Suuret muutokset heijastuvat väistämättä myös av-alan koulutukseen. Oppilaitosten on tulevaisuudessa välttämätöntä kehittää av-alan oppimisympäristöjä työelämän tarpeita vastaaviksi. Mediankäyttötavat muuttuvat ja oppilaitosten tiedotuksen ja markkinoinnin pitää pystyä mukautumaan asiakkaiden muuttuneisiin tarpeisiin.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on kerätä tietoa ja kokemuksia Tampereen ammattiopiston netti-tv – portaalin suunnittelutyön pohjaksi. Tavoitteena on suunnitella julkaisujärjestelmä jossa avoimet oppimisympäristöt, mediajulkaiseminen, oppilaitosten viestintä ja markkinointi sekä aktiivinen kansalaisuus kohtaavat ja yhdistyvät verkossa.

Opinnäytetyöni kartoittaa mediakentän muutoksia ja kytkee oppilaitoksessa tehtävän kehitystyön alueellisiin ja valtakunnallisiin tietoyhteiskunnan sekä oppimisympäristöjen kehitysstrategioihin. Selvitän työssäni myös oman oppilaitokseni eri toimijoiden mediajulkaisutarpeita ja – mahdollisuuksia sekä kytken netti-tv-portaalin osaksi av-viestinnän koulutuksen oppimisympäristöjen kehittämistä. Olen tutkinut muiden oppilaitosten ylläpitämiä netti-tv-portaaleja esikuva-arvioinnin ja teemahaastatteluiden avulla. Lopuksi olen koonnut tutkimukseni johtopäätökset konkreettiseksi netti-tv:n toteutussuunnitelmaksi. Tulevaisuudessa jokainen yritys ja oppilaitos on mediatalo.

ABSTRACT

Tampere University of Applied Sciences, Master's degree
Master's degree Programme in Media Management

Juha Pitkänen:
School will turn into a media house
Tampere College Internet TV Project

Bachelor's thesis 77 pages, appendices 1 pages
February 2013

The increased volume of network communication and media publication has revolutionized the traditional media sector. Evolution of the network publication and social media will still intensify in the future. These enormous changes will inevitably be reflected in the audiovisual communication education. The academies need to develop the learning environments to meet the needs of the working life. Ways of using the media are changing and academies have to develop their public relations and marketing to respond to the needs of the customers.

The purpose of this thesis is to gather information and experience how to build up the internet television system in Tampere College. Our aim in the future is to design the internet television platform and content management system, where we can put together open learning environments, media publication, public relations, marketing and active citizenship.

In this thesis, I survey the changes of the media sector. I also try to connect our development of media publication at the Tampere College to the regional and nationwide development trends of information society and learning environments. In this thesis I clarify what kind of media publication we will need in Tampere College in the future and how we can produce the audiovisual material ourselves. Notable part of this work is to resolve how to connect the internet television platform and the development of the learning environment. I have benchmarked some internet television systems maintained by other academies. Finally, as a summary of my studies I made a concrete plan how to execute the internet television in Tampere College. In the future every school and company will turn into a media house.

Key words: vocational training, internet television, learning environments

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	Toimintaympäristön kuvaus	9
2.1.	Visio ja strategia	9
2.2	Prosessit ja järjestelmät.....	10
2.3	TAO av-viestinnän oppimisympäristö.....	11
3	Muuttuvat mediankäyttötavat.....	14
4	Julkisen palvelun olemus.....	19
5	Opetuksen julkisuus	22
6	Tekijänoikeudet ja yksityisyyden suoja.....	24
7	Tutkimusongelma ja tutkimusmenetelmät	28
8	Esikuva-arviointi	32
8.1.	AV-oppilaitosten nettisivut.....	32
8.2.	Limetv.fi	36
8.2.1	Henkilöstö ja resurssit	37
8.2.2	Yhteistyökumppanit	38
8.2.3	Tekninen toteutus	39
8.2.4	Sisällöntuotanto.....	40
8.2.5	Pedagogiset tavoitteet.....	41
8.2.6	Opiskelijoiden kokemuksia.....	42
8.2.7	Netti-tv oppilaitoksen viestinnässä ja markkinoinnissa	43
8.3.	Yliopisto – TV	44
8.3.1	Henkilöstö ja resurssit	45
8.3.2	Yhteistyökumppanit	46
8.3.3	Tekninen toteutus	47
8.3.4	Sisällöntuotanto.....	49
8.3.5	Pedagogiset tavoitteet.....	51
8.3.6	Opiskelijoiden kokemuksia.....	52
8.3.7	Yliopisto TV:n rooli yliopiston markkinoinnissa ja viestinnässä	53
8.4.	Esikuva-arvioinnon johtopäätökset.....	53
8.4.1	Oppilaitosten nettisivujen yleisilme	53
8.4.2	Netti-tv portaalit	54
9	Netti-tv julkaisutarve ja käyttäjäryhmät Tampereen ammattiopistossa	57
9.1.	Yleistä	57
9.2.	AV-viestinnän koulutus	57
9.3.	Kansainvälinen toiminta	58
9.4.	Ammattialojen tarpeet.....	59
9.5.	Viestintä ja markkinointi	60

9.6. Kirjasto- ja tietopalvelut	61
10 TAO netti-tv toteutussuunnitelma	63
10.1. Opetus ja oppimisympäristöjen kehittäminen	63
10.2. Viestintä ja markkinointikäyttö	64
10.3. Kansainvälinen toiminta	64
10.4. Projektitoiminta	65
10.5. Ammattialat	65
10.6. Resurssit	66
10.7. Tuottajan työnkuva	67
10.7.1 Suunnitteluvaihe	67
10.7.2 Toteutusvaihe	68
10.8. Koulutus ja jakaminen	69
10.9. Rahoituksen hakeminen	69
10.10. Tekijänoikeudet, luvat ja päätoimittajuus	69
11 Yhteenveto	72
Lähteet	73
LIITTEET	77
Liite 1. Teemahaastattelun kysymysrunko	77

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni tavoite on tuottaa tietoa, kerätä kokemuksia sekä kartoittaa reunaehtoja ja edellytyksiä netti-tv - toiminnan käynnistämiseksi Tampereen ammattiopistossa (työssä myöhemmin TAO). Tarkoituksena on tutkia netti-tv – portaalin käyttöä oppilaitosten markkinoinnin ja viestinnän apuvälineenä sekä pohtia sen mahdollisuuksia eri ammattialojen ja erityisesti av-viestinnän oppimisympäristöjen kehittämistyössä. Koska tutkimuksen pohjana on ollut konkreettinen työelämälähtöinen kehityshanke, on työn tulokset ja johtopäätökset koottu lopussa yhteen netti-tv:n toteutussuunnitelmaksi.

Netti-tv – hankkeen suunnittelu voidaan nähdä laajemmin osana mediajulkaisemisen kehittämistä ja kehittymistä oppilaitosympäristössä. Mediajulkaiseminen on tutkimuskohteena monisärmäinen ja siinä voidaan nähdä useita eri tasoja. Ammatillisen koulutuksen oppimisympäristöjen kehittäminen on tasoista ensimmäinen ja sen vaikutukset ulottuvat suoraan käytännön opetus- ja oppimistapahtumiin. Toisena voimme nähdä oppilaitosten konsernitason, jossa verkkojulkaiseminen liittyy oppilaitoksen viestintään ja markkinointiin, koulutuskonsernin strategioihin sekä oppilaitoksen brändin rakentamiseen. Kolmantena voimme nähdä valtakunnallisen tason, jossa määritellään mm. opetuksen avoimuutta ja julkisen palvelun luonnetta sekä niveltymistä erilaisiin kansallisiin kehityshankkeisiin ja strategioihin. Neljäntenä tasona toimivat globaalissa mediajulkaisemisessa tapahtuvat muutokset, jotka heijastuvat koko yhteiskuntaan mm. tv-toiminnan, mainonnan ja nuorison median käyttötapojen muutoksina.

Työskentelen Tampereen ammattiopistossa av-viestinnän lehtorina. Av-viestinnän opetus on järjestetty ns. projektiopetuksen muotoon. Se tarkoittaa, että koulutus on soveltuville osin siirretty pois luokkahuoneista, ja opiskelijoiden osaaminen kehittyy erilaisia työelämälähtöisiä projekteja tekemällä. Projektien toimeksiannot tulevat usein omasta organisaatiosta tai ulkopuolisilta tilaajilta. Av-viestinnän opiskelijat toteuttavat siis tilaustöinä runsaasti erilaisia av-projekteja. Olen viime vuosina havainnut, että entistä useammat tilaajat haluavat av-tuotteiden lisäksi tuotteille myös lataus- jakelu- ja katselupalvelun Internetissä. Av-viestinnän oppimisympäristöjen kehittäminen vaikuttaa siis vaativan opiskelijoiden harjaannuttamista verkossa tapahtuvaan julkaisutoimintaan. Tarkoitukseni on tutkia, voisiko netti-tv olla sopiva oppimisalusta verkkojulkaisemisen käytännön harjoitteluun.

Oppilaitosten mediatuotannon ja julkaisutoiminnan kehittäminen on yleisen tiedonvälityksen kehittyessä noussut yhä suuremmaksi haasteeksi. Av-mediaa hyödynnetään maailmalla kasvavissa määrin oppilaitosten markkinoinnissa ja monilla oppilaitosten hallinnoimilla projekteilla on jo omat Internet-sivustonsa. Nykyaikainen Internet-sivusto käyttää perinteisen kirjoitetun tekstin lisäksi hyödykseen kaikkia av-viestinnän osa-alueita. Valokuva, erilaiset graafiset elementit, musiikki, ja videokuva muodostavat syn-teesin, jossa av-viestinnän eri osa-alueet yhdistyvät. Oppilaitosympäristössä toimivan mediajulkaisujärjestelmän haasteena on löytää asiakkaat eli nuoret ja syöttää julkaisu-toimintaan myös pedagogisia ulottuvuuksia.

Olen työssäni tutkinut teemahaastatteluin netti-tv:n käyttömahdollisuuksia oman organisaationi sisällä av-viestinnän koulutusalan, muiden koulutusalojen, viestinnän ja markkinoinnin, tieto- ja kirjastopalveluiden sekä projektitoiminnan näkökulmista. Olen lisäksi tehnyt esikuva-arviointia oppilaitoksissa jo toimivista netti-tv – portaaleista ja pyrkinyt näin löytämään omaan oppilaitosympäristöömme mahdollisimman sopivan toimintamallin. Tutkimuksen ja pohdinnan tuloksena olen laatinut TAO netti-tv:lle alustavan toteutussuunnitelman. Toteutussuunnitelma siis sisältää tutkimukseni johtopäätökset käytännön kehitystyöhön sovellettuna.

Av-median tuottamiseen tarvittavien laitteiden hinnat ovat laskeneet ja kokonaan uusia julkaisukanavia on syntynyt. Mediatuotanto on demokratisoitunut, tullut kaikkien ulottuville. Virallisen mediatuotannon rinnalle onkin syntynyt sosiaalisen median stimuloima kasvava epävirallinen mediavirta. Oppilaitokset ovat sosiaalisen median kasvun myötä väistämättä mukana mediassa, halusivat tai eivät. Näkyvyys verkossa rakentaa oppilaitoksesta avointa sekä kehittymishaluista ja -kykyistä mielikuvaa. Koska erityisesti nuorten mediankäyttötottumukset ovat voimakkaassa murroksessa, olen liittänyt tutkimukseeni myös lyhyen katsauksen mediankäytön muutoksista ja tulevaisuuden suuntaviivoista.

Tietoyhteiskunnan ja oppimisympäristöjen kehittämistä on viime vuosina yleisellä tasolla arvioitu monissa selvityksissä ja raporteissa. Tältä osin netti-tv - hanketta taustoitavaa ja tukevaa materiaalia oli tarjolla yllin kyllin ja olen valinnut tähän tutkimuksen mukaan vain pienen osan saatavissa olevasta materiaalista. Opetus- ja kulttuuriministeriö (myöhemmin OKM) antaa osaltaan suuntaviivoja oppilaitoksissa tehtävälle kehitystyölle. Oppilaitoksille onkin tärkeä ymmärtää OKM:n tavoitteet ja määrittelemät painopistealueet kun rahoitushakemuksia tehdään ja omia kehitysprojekteja yritetään synkro-

noida ylätasen hankkeisiin. Olen tutkimuksessani yrittänyt kytkeä TAO netti-tv - hankkeen osaksi laajempaa yhteiskunnassa tehtävää tietoyhteiskunnan ja oppimisympäristöjen kehitystyötä.

Koska eri oppilaitoksilla on erilaiset toimintamallit ja eri tavalla muotoillut tavoitteensa kehitystoiminnassa, olen seuraavassa luvussa taustoittanut Netti-tv – hankkeen toteuttamiseen liittyviä kysymyksiä erityisesti TAO:n toimintaympäristössä.

Tampereen ammattiopisto liittyi vuoden 2013 alussa yhteen Pirkanmaan ammattiopiston kanssa ja tuloksena syntyi uusi koulutuskonserni nimeltä Tampereen seudun ammattiopisto. Koska tutkimustyöni on kuitenkin tehty vanhan organisaation aikana ja liitokseen liittyvä organisaatiomuutos on vielä kesken, tein päätöksen, että jätän organisaatiomuutoksen tutkimukseni ulkopuolelle ja käytän tässä työssä oppilaitoksestani vanhaa TAO nimeä.

2 Toimintaympäristön kuvaus

2.1. Visio ja strategia

Tarkastelen seuraavaksi millä tavalla Tampereen ammattipiston visiot ja strategiat niveltuvat tukemaan oppimisympäristöjen kehitystyötä ja suunniteltua julkaisujärjestelmää netti-tv:ta.

Tampereen ammattiopisto määrittelee toimintakertomuksessa 2009–2010 visionsa vuoteen 2016 asti näin: ”Tampereen ammattiopisto on avoin, arvostettu ja johtava koulutuksen edelläkävijä sekä nykyaikaisten oppimisympäristöjen kehittäjä” (TAO vuosikertomus 2009–10).

Koulutuskonsernin toiminta-ajatus kiteytetään samassa julkaisussa seuraavasti. ”Tampereen ammattiopisto kouluttaa valtakunnallisesti ammattitaitoisia työntekijöitä, kohottaa ammatillista osaamista ja osallistuu aktiivisesti ammatillisen koulutuksen sekä osaamisen kehittämiseen”. Strategisella tasolla organisaatiolla on siis vahva visio joka kannustaa innovoimaan ja kehittämään oppimisympäristöjä.

Toisen asteen tuotantostrategiassa visio määritellään näin: ”Toisen asteen koulutus on avoin, arvostettu koulutuksen edelläkävijä ja kehittäjä” (Tampereen kaupunki, toisen asteen koulutuksen tuotantostrategia 2010).

Alle on listattu samasta tuotantostrategiasta toisen asteen koulutuksen haasteita ja kehittämisen painopisteitä sekä niihin liittyviä toimenpiteitä.

Osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen

- o Ammatillisen koulutuksen suuntaaminen työelämälähtöisesti ja tarjonnan lisääminen

Kansainvälisyyden kehittäminen

- o Toisen asteen kieliopetuksen kehittäminen
- o Opettajien ja opiskelijoiden kansainvälisen vaihdon ja kulttuuriosaamisen edistäminen

Opintojen läpäisyn parantaminen

- o Nivelvaiheen tuen ja opiskelijahuollon kehittäminen
- o Maahanmuuttajakoulutuksen kehittäminen

Palveluverkon sopeuttaminen

- o Aloituspaikkojen määrän muutokset ja koulutustarjonnan ja tilakysymysten yhteensovittaminen
- o Lukiokoulutuksen seudullinen järjestäminen

Voimme todeta, että vision pohjalta on laadittu strategia joka mahdollistaa innovaatiot. Innovaatiotoiminnan tavoitteet ovat selvästi kuvattut. Tästä listauksesta löytyy laajan organisaation jokaiselle toimijalle mielekäs kehityskohde. Netti-tv -hankkeen osalta tärkeiksi kehityskohteiksi nousevat ammatillisen koulutuksen suuntaaminen työelämä- lähtöisesti ja kansainvälisen vaihdon sekä kulttuuriosaamisen kehittäminen.

Netti-tv projektin eräänä tavoitteena on tarjota opiskelijoille oman ammattitaitonsa esitelykanava ja samalla työnantajille rekrytointikanava. Av-viestinnän opiskelijoiden osallistumisen netti-tv -toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen voidaan myös katsoa osaksi työelämlähtöistä kehittämistä. Toinen netti-tv-portaalin suunniteltu käyttöalue ovat TAO:n lukuisat kansainväliset projektit (jatkossa kv-projektit), joiden työ- ja julkaisualustana netti - tv voi toimia. Näin netti-tv - hanke niveltyy toisen asteen tuotantostrategiaan kansainvälisen vaihdon ja kulttuuriosaamisen kehittämistyökaluna.

2.2 Prosessit ja järjestelmät

Netti-tv -hanke vaatii toteutuakseen ammattimaisia henkilöresursseja sen kaikissa vaiheissa. Rahoituksen järjestämiseksi se on viisasta kytkeä alueellisiin tai valtakunnallisiin kehityshakkeisiin. Tämän onnistumiseksi on välttämätöntä selvittää miten TAO:n hankeorganisaatio toimii. Mitkä ovat sen mahdollisuudet ja resurssit tämän kaltaisten hankkeiden valmisteluun ja läpiviemiseen.

Hanketoiminta on mielestäni Tampereen ammattipistossa hyvin järjestäytynyttä. Hankepäätökset tekee ammatillisen koulutuksen johtaja ja johtoryhmä. Hankekoordinaattori ohjaa käytännön toimintaa. Kansainvälistä toimintaa kehittävät mm. kv- koordinaattori ja kv-suunnittelija. Hankevastuuta jaetaan projektipäälliköille.

Hanke hyväksytään valmisteltavaksi projektin asettamislomakkeella. Mikäli kyseessä on kustannuksiltaan kohtuullinen projekti, päätöksen tekee ammatillisen koulutuksen johtaja. Isot, monialaiset ja kalliit projektit hyväksytään toteutettaviksi ammattiopiston johtoryhmässä.

Projektin asettamisvaiheessa hankkeelle valitaan valmisteluvaiheen vastuhenkilö. Asettamislomakkeella kuvataan projektin tausta ja tavoitteet sekä odotetut tuotokset. Hankkeelle laaditaan työsuunnitelma ja aikataulu sekä määritellään tarvittavat resurssit. Myös budjetti ja rahoitus suunnitelma tehdään tässä vaiheessa, samoin listataan yhteistyökumppanit sekä sovitaan projektin organisaatiosta, johtamisesta, raportoinnista ja seurannasta. Raportointi etenee Tampereen kaupungin projektiohjeistuksen mukaan.

Toimintaperiaate vaikuttaa selkeältä ja läpinäkyvältä ja raportointikäytännöt ovat vaikiintuneita. Tämä antaa hyvän pohjan myös Netti-tv -hankkeen suunnittelulle ja toteutukselle.

2.3 TAO av-viestinnän oppimisympäristö

Tarkastelen seuraavaksi oman opetusalan koulutuksen järjestämistä TAO av-viestinnässä ja niitä opetuksen kehityspaineita, joita olen opettajan työssäni viime vuosina havainnut. Tekstissä mainitun ns. projektiopetusmallin periaatteet ja työkulut ovat edelleen käytössä osastollamme.

TAO av-viestinnässä toteutetaan ns. projektiopetusta. Tässä projektiopetusmallissa kolmannen eli viimeisen vuosikurssin lähiopetuksesta yli puolet on siirretty oppitunneilta erilaisten av-projektien parissa tapahtuvaksi. Projektit voivat olla oppilaitoksen opettajien vastaanottamia ulkopuolisia tilaustöitä tai oppilaiden itsensä kehittämiä yksilö- ja ryhmäprojekteja. Projektiopetus on askel kohti ns. kokonaisopetusta ja pitää sisällään vahvan oppilaslähtöisen, tekemällä oppimisen näkökulman.

Opetus on suunniteltu tapahtuvaksi projektien sisällä niin, että opiskelija saa tuotannon eri vaiheissa yksilöllistä opetusta ja valmennusapua kunkin projektin erityispiirteiden vaatimalla tavalla. Projektiopetus keskittyy käytännön haasteisiin ja auttaa opiskelijaa hahmottamaan entistä paremmin erilaisten av- tuotantojen ja työvaiheiden vaatimukset. Projektiopetuksessa opiskelija voi kehittää omia yksilöllisiä vahvuusalueitaan ja luoda

osaamisen, jolle itse arvelee olevan käyttöä työelämässä. Projektiopetukseen kytkeytyt tuotannonsuunnittelu ja -hallintajärjestelmät perehdyttävät opiskelijan tuotantojen erityisvaatimuksiin ja täsmentävät kokonaiskuvaa eri ammattiryhmien sekä toimijoiden rooleista tuotannoissa. Vahva tuotannollinen osaaminen onkin opiskelijoille yhä tärkeämpää. Nopeasti kehittyvä ja muuttuva av-ala tarvitsee tulevaisuudessa monipuolisesti osaavia tekijöitä, joille yrittäjäys ja tuotannolliset näkökohdat eivät ole tuntemattomia.

Tampereen opettaja-ammattikorkeakoulun opinnäytetyössäni olen luonnehtinut TAO av-viestinnän projektiopetuksen työkulkua mm. seuraavasti: ”Tuotannonsuunnittelumallissa opiskelija esittelee tuotantoideansa kirjallisesti opettajalle, joka joko hyväksyy, hylkää tai pyytää täydentämään ehdotusta. Tuotantoprosessi etenee tämän jälkeen yleisiä työelämäkäytänteitä noudattaen esituotannosta aina jälkituotantovaiheeseen saakka. Opetuksen painopiste siirtyy eri tuotantovaiheissa tuotannonsuunnittelusta kuvaamiseen, äänitykseen, editointiin sekä lopulta erilaisiin kuvankäsittely ja julkaisuohjelmiin. Tuotantoprosessin aikana opiskelija itse laatii itselleen tavoitteet ja tuotantoaikataulun. Projektin etenemistä seurataan projektikokouksissa, joissa opiskelija saa opettajilta kollegiaalista valmennusapua ja palautetta. Projektiopetus suuntaa koulutuksen fokuksen lopputuloksen arvioinnista tuotanto- ja oppimisprosesseihin ja niiden reflektointiin. Opiskelijoille pyritään muodostamaan projektiopetuksessa taito ja tottumus suunnitella työt huolella ja saattaa ne valmiiksi tuotteiksi asti. Omat tuotannot antavat vastuun ja vapauden kokemuksen, mikä on välttämätöntä ammatillisen identiteetin kehittymiselle”. (Pitkänen 2006, 2.)

Vaikka opettaja-ammattikorkeakoulun opinnäytetyöni on vielä verrattain tuore, vuodelta 2006, on siitä silti luettavissa, että Internetin merkitys julkaisukanavana ei vielä 2000-luvun alkupuoliskolla ollut yhtä mullistava kuin nykyisin. Opetusta pyrittiin jo tuolloin kehittämään työelämälähtöisesti erilaisin projektein ja tekemällä oppimalla, mutta projektitöiden julkaiseminen tapahtui kuitenkin vielä pääosin VHS-kaseteilla, DVD-levyillä, tai muuten organisaatioiden sisällä. Vasta vuosikymmenen jälkipuoliskolla nettijulkaisemisen volyymi kiihtyi kohti nykyisiä mittoja. Vuonna 2006 Walt Disney viimein taipui, pitkän vastustuksen jälkeen, elokuviensa Internet-julkaisuun. Monet muut suuret studiot olivat päätyneet samaan ratkaisuun jo hiukan aiemmin. Suomessa Yleisradion toteuttama digi-tv -uudistus vuonna 2007 tehtiin vielä siinä uskossa, että yhtiön pääasiallinen jakelukanava myös pitkälle tulevaisuudessa on maanpäällinen jakeluverkko ja päätelaitteina toimivat perinteiset, digiviritin varustetut tv-

vastaanottimet. Samana vuonna perustetun YLE Areenan täyttää merkitystä yhtiön mediajulkaisemisen kehittämisessä ymmärsi tuolloin varmaankin vain harva. Internetin voittokulku mediajulkaisukanavana on vaikuttanut myös av-alan opetustarpeisiin ja koko opetusfilosofiaan. Aiemmin esittelemäni projektiopetuksen työnkulku perustui vielä vahvasti av-projektin eri vaiheissa käytettävien laitteiden ja työtapojen hallinnan opiskeluun. Nykyisin sama laite, esim. puhelin, on sekä vastaanotin että lähetin, ja laitteen käyttäjä samanaikaisesti sekä median kuluttaja että tuottaja.

Uudessa mediamaailmassa median kuluttajat/tuottajat muodostavat viestinten hermonverkon ja koko maailma muodostuu reaaliaikaiseksi maailmankyläksi. Välineestä on todellakin tullut viesti joka määrittää mitä suurimmissa määrin kulttuurin muotoja, kuten Marshall McLuhan osuvasti ennusti. (McLuhan 1984, 27-28, 277, 337, 383.)

Mediajulkaiseminen on siis toisaalta helpottunut ja demokratisoitunut, ja toisaalta mediajulkaisemisen hallitseminen on käynyt entistä hankalammaksi ja tärkeämmäksi. Julkaiseminen on helppoa, mutta miten yleisö löytää halutun tai tarvitun mediasisällön?

Erilaisten yritysten ja yhteisöjen toimeksiannosta tehtävien tilaustöiden tuotannon suurimmaksi haasteeksi onkin aivan viime vuosina muodostunut toimivan, indeksoidun ja helposti katsojien löydettävissä olevan julkaisualustan löytäminen, sillä yhä useampi tilaaja haluaa av-tuotteen valmistamisen lisäksi tilata tuotteelle lataus- jakelu- ja katselupalvelun Internetissä. Opiskelijat tarvitset töilleen ja ammattitaidoilleen julkaisuutta, ja oppilaitos palveluidensa markkinointiin näkyvyyttä.

Kansainvälisten suuryritysten tarjoamat ilmaispalvelut ovat oppilaitoksille hankalia epäselvien ja jatkuvasti muuttuvien tietosuojaj- ja tekijänoikeuskysymysten takia. Koska näiden palvelujen tarjoajat ovat voittoa tavoittelevia pörssiyhtiöitä, voivat palvelut muuttua maksullisiksi esim. yrityskauppojen tms. yhteydessä. Esim. Googlen vuonna 2012 tekemät muutokset yksityisyydensuojasäädöksiinsä koettiin monella taholla ongelmallisiksi (Taloussanomien [www-sivut](http://www.sanomien.fi) 16.2.2013).

Valmiiden kaupallisten alustojen hyvänä puolena on helppokäyttöisyys ja hyvä laatu (Kangaspunta, haastattelu 29.11.2012). Oppilaitoksen tai muun julkisyhteisön omassa hallinnassa oleva netti-tv – alusta on puolestaan tietosuojan ja tekijänoikeuksien hallinnan kannalta varmempi vaihtoehto (Erkkilä, haastattelu 10.12.2012).

3 Muuttuvat mediankäyttötavat

Oppilaitoksen toiminnan kehittämisessä on tärkeää ymmärtää yhteiskunnassa, työelämässä ja nuorten elämäntavoissa tapahtuvia muutoksia. Tarkastelen seuraavaksi erityisesti nuorten muuttuneita mediankäyttötapoja ja pohdin muutosten merkitystä oppimisympäristöjen kehittämistyöhön sekä oppilaitosten markkinointiin ja viestintään. Sivuan tässä luvussa lyhyesti myös mediajulkaisemisessa ja -liiketoiminnassa tapahtuneita muutoksia.

Kaupallisen mediatyhtiöiden näkökulmasta katsottuna kuluttajien muuttuvien mediankäyttötapojen tutkiminen ja uuteen markkinatilanteeseen vastaaminen ovat menestyssekkään liiketoiminnan perusedellytyksiä. Julkisen palvelun puolella muutosten havaitseminen ja niihin vastaaminen ovat oleellinen osa julkisten palveluiden oikeutusta. Av- viestinnän uusia työpaikkoja syntyy näille molemmille sektoreille ja siksi av-viestinnän koulutuksen olisi valppaasti seurailtava tuotantoelämässä tapahtuvia muutoksia. Oppilaitosten viestintä ja markkinointi ei puolestaan kohtaa asiakkaita ja yleisöä jos viestit ovat vääränlaisia ja viestintäkanava ei ole oikea.

Tv:n katselua mittaavat tutkimukset antavat osaltaan tietoa siitä, millä tavalla mediankäyttötavat ovat muuttumassa. Viestintäviraston teettämän tutkimuksen mukaan televisio-ohjelmien katselu lähetysaikaan on vähentynyt. Katselu on vähentynyt sekä Internetistä tv-ohjelmia katsovien että niiden keskuudessa, jotka eivät seuraa tv-ohjelmia netistä. Tv:n lähetysaikainen katselu on erityisen voimakkaasti vähentynyt 15–19-vuotiaiden keskuudessa. Tv:n katselu on tutkimuksen mukaan vähentynyt myös muissa ikäluokissa. Noin joka toinen katsoo Internetin kautta tv-ohjelmia tai vastaavaa audiovisuaalista sisältöä aikaisempaa enemmän. Muutos on ollut eri ikäryhmissä suhteellisen tasainen. (Viestintäviraston [www-sivut](http://www.viestinta.fi) 1.1.2013.)

Soneran syksyllä 2012 yli 2000 suomalaiselle teettämän gallupin mukaan television katselun muutoksen kärkijoukkona ovat 18–24-vuotiaat nuoret. Joka viides nuori katsoo tv:tä muulloin kuin varsinaisena lähetysaikana. Heistä 70 % pitää Internetiä tärkeämpänä kuin tv:tä. Nuorista miehistä joka seitsemäs katsoo ohjelmia tabletista tai matkapuhelimesta. Saman gallupin mukaan erilaisten mobiililaitteiden osuus tv:n katselussa on lisääntynyt: Kannettavalta tietokoneelta tv-ohjelmia kertoo katselevansa 68 % kaikista nuorista. Edelleen 9 % nuorista katsoo tv-ohjelmia tabletilta ja jopa 10 % matkapuheli-

mesta. Matkapuhelimesta ohjelmia katsovien määrä on kolminkertainen muunikäisiin suomalaisiin verrattuna. (Soneran www-sivut 22.12.2012.)

Soneran gallupin tulokset viitoittavat tulevaa kehitystä. Nuoret haluavat valita mitä katsovat, milloin katsovat ja mistä katsovat - samalla tavoin kuten nettiä käytettäessä. Tulevaisuudessa operaattoreiden on kyettävä viemään korkealaatuiset televisiopalvelut eri päätelaitteisiin. Netin käyttö älytelevision kautta on jatkossa yhtä luonnollista kuin tietokoneen, tabletin tai älypuhelimien kautta. Vaikuttaa siltä, että sen lisäksi että perinteisen tv:n rinnalle on tullut erilaisia mobiilipäätelaitteita, myös yleisön median käyttötottumukset ovat muuttumassa varsinkin nuorissa ikäluokissa. Mediasisältöjä halutaan katsoa silloin kun itselle on sopivinta, ja sisältöjä ja mielipiteitä halutaan myös jakaa kavereiden ja ystävien kanssa. Tutkimuksen mukaan nuorista miehistä jopa 29 % katsoo tv-ohjelmia netissä tai sosiaalisen median kautta päivittäin (vs. 2 % muu väestö). Heistä viidennes keskustelee kiinnostavista ohjelmista sosiaalisessa mediassa viikoittain. (Soneran www-sivut 22.12.2012.)

Nuoret eivät siis pelkästään seuraa mediaa mobiililaitteilla tai sosiaalisessa mediassa, vaan verkossa tapahtuu myös sisältöjen ja mielipiteiden jakamista. Moderni tekniikka, esim. puhelinten ja tablettitietokoneiden videokamerat, mahdollistavat myös oman mediatuotannon ja itse tuotetun materiaalin jakamisen reaaliaikaisesti verkkoon, esim. erilaisiin yhteisöpalveluihin. Esimerkkinä suosittu Bambuser-palvelu, joka mahdollistaa puhelimella, web-kameralla tai video-kameralla tuotetun materiaalin jakamisen verkossa - vieläpä ilmaiseksi (Bambuser, www-sivut 15.2.2013).

Soneran gallupissa esille nousi erityisesti nuorten miesten runsas sosiaalisen median käyttö sisältöjen katselukanavana. Kiinnostavista sisällöistä myös keskustellaan sosiaalisessa mediassa. Tulokset viittaavat siihen, että myös oppilaitosten ylläpitäminen verkkosivujen ja mediajulkaisukanavien pitäisi tulevaisuudessa panostaa entistä enemmän sosiaalisen median hyödyntämiseen, vaikka erilaisten yhteisöpalvelujen käyttöön suhtaudutaankin monissa oppilaitoksissa ristiriitaisesti.

Tilastokeskus on tutkinut yhteisöpalveluja käyttävien suomalaisten määrää mm. vuosina 2010 ja 2012. Vuonna 2010 yhteisöpalveluihin rekisteröityneitä käyttäjiä oli 80 % 16–24 vuotiaiden ikäryhmästä ja vuonna 2012 käyttäjiä oli jo 89 %. Vanhemmassa 45–54 vuotiaiden ikäryhmässä vastaavat luvut olivat vuonna 2010 25 % ja 2012 41 %. Nuoremmissa ikäryhmässä yhteisöpalveluihin rekisteröityneitä käyttäjiä on jo suurin osa,

ja vanhemmassa ikäryhmässä rekisteröityneiden määrä on lyhyessä ajassa lähes kaksinkertaistunut. Yhteisöpalveluja käytti päivittäin vuonna 2010 44 %, 16–24 vuotiaiden ikäryhmästä ja vuonna 2012 määrä oli jo 72 %. Vastaavat luvut ikäryhmässä 45–54 vuotta olivat 2010 10 % ja 2012 22 %. Tulos osoittaa sen, että erityisesti yhteisöpalveluihin rekisteröityneet nuoret myös entistä enemmän käyttävät palveluja erilaiseen viestintään. (Tilastokeskuksen [www-sivut](http://www.stat.fi) 16.12.2012.)

Kirjassa Löydy: Brändää itsesi verkossa (Aalto & Uusisaari 2010, 41) tehdään huomioita sosiaalisen mediaan osallistumisesta: ”Osallistumistalouden käsite on syntynyt, ja on nähtävissä heikkoja signaaleja siitä, että kollektiivista sosiaalista toimintaa hyödyntävät organisaatiot menestyvät muita paremmin”. Kirjoittajien mukaan Euroopan komissio on 2010 julkaisemassaan Digitaalistrategiassa nostanut esiin digitaalisen osallisuuden ja tieto- ja viestintäteknologian merkityksen yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemiselle. Organisaatioviestinnän muutoksien keskeisiksi piirteiksi on nostettu liikkuvuuden ja sosiaalisuuden kasvu sekä yritys- ja yhteisöviestinnän muuttuminen tasa-arvoisemmaksi ja vähemmän hierarkkiseksi.

Kirjassa Digitaalinen jalanjälki (Isokangas & Vassinen 2010, 49–51) on osuvasti nimetty luku: ”Jokainen yritys on mediayritys”, joka vertautuu tämän tutkimuksen otsikkoon ”Koulusta mediataloksi”. Luvussa kuvataan nykyistä tilannetta, jossa perinteinen media on kriisissä, mainos- ja markkinointibudjetit ovat pienentyneet, lehtien levikki on laskenut ja televisioyleisöt ovat pirstoutuneet entistä pienempiin ryhmiin. Kirjoittajien mukaan ”kysymys on rakennemuutoksesta, jossa sisällöntuotannon ja markkinoinnin rajat piirretään kokonaan uusiksi”. Internet tarjoaa runsaasti ilmaisia sisältöjä ja ääni, kuva ja teksti tulevat kotiin tai mobiililaitteisiin vaivattomasti verkon kautta. Vaikka kuluttajat ovat toisaalta entistä kriittisempiä mainontaa ja markkinointia kohtaan, he toisaalta ovat entistä valmiimpia osallistumaan kannattamiensa brändien sisällöntuotantoon ja markkinointiin. (Isokangas & Vassinen 2010, 49-51.) Tiedotuksen ja markkinoinnin kohteilla vaikuttaa siis olevan entistä suurempi ja aktiivisempi rooli sekä brändin synnyssä että leviämisessä. Myös oppilaitos on ymmärrettävä brändiksi, jolle ei ole kiristyvässä kilpailussa ja entistä tiukemmaksi käyvässä rahoitustilanteessa lainkaan yhdentekevää millaiseksi sen julkisuuskuva ja brändin olemus muodostuu. Kuten modernin ja menestyvän liikeyrityksen myös oppilaitoksen pitäisi saavuttaa asiakkaat verkossa ja ottaa heidät mukaan brändin rakennus- ja levitystyöhön.

Kulttuurisisällöt ja tuotemerkit ovat eläneet jo jonkin aikaa symbioosissa ja nykyisin niiden suhde on vieläkin läheisempi. Sisältö on osa brändiä ja brändi on osa sisältöä, eikä niitä voi enää välttämättä erottaa toisistaan. Kuluttajat ja asiakkaat ovat toiminnan kohteita sekä vastaanottajia mutta samalla myös sisällöntuottajia ja markkinoijia. (Isokangas & Vassinen 2010, 50.)

Kirjan huomiot vievät ajatuksen tämän tutkimuksen otsikkoon ”Koulusta mediataloksi” ja perustelevat ajatustani siitä, että nykyaikaisen koulutuskonsernin mediatuotannon sekä julkaisukanavien pitäisi olla toteutettu varsinaisten mediatalojen ja tv-kanavien antamien mallien mukaisesti. Oppilaitokset tarvitsevat isojen mediatalojen tavoin monipuolisen viestintästrategian, kelvollisen mediatuotantokulttuurin, välineet ja resurssit mediatuotantoon, toimivat julkaisukanavat sekä jäsenellän ohjelmiston. Oppilaitokset ovat sosiaalisen median kasvun myötä väistämättä mukana mediassa, halusivat tai eivät. Näkyvyys verkossa rakentaa oppilaitoksesta avointa sekä kehittymishaluista ja – kyistä mielikuvaa.

BusinessOulun tekemässä digitaalisen sisällönjakelun ekosysteemiselvityksessä todetaan, että teknologian kehittyminen mahdollistaa tulevaisuudessa yhä parempilaatuisen liikkuvan kuvan jakelemisen niin televisiossa kuin muillakin laitteilla ja liikkuva kuva korvaa internet-jakelussa yhä useammin still-kuvien käytön. Liikkuvan kuvan osuus on maailman internet-liikenteestä tällä hetkellä noin puolet. Tulevaisuudessa tiedonsiirto-tekniikat kehittyvät edelleen ja liikkuvan kuvan katseluun tarkoitetut laitteet kehittyvät ja monipuolistuvat. Vuorovaikutteisuus lisääntyy liikkuvan kuvan sisällöissä ja kuluttajan rooli sisällön tuotannossa tulee kasvamaan. Erityisesti sosiaalinen media tulee vaikuttamaan liikkuvan sisältöihin ja kulutustapoihin. (BusinessOulu, pdf-tiedosto 20.2.2013.)

On ilmeistä, että perinteisen tv:n katselu tulee tulevaisuudessa edelleen vähenemään, kun yhä uudet sukupolvet oppivat löytämään mediasisältöjä erilaisten verkkopalvelujen, mobiililaitteiden ja sosiaalisen median kautta. Perinteisten joukkoviestimien mediakulutuksen siirtyminen Internetiin merkitsee myös muun katsoja/kuluttajavolyymien siirtymistä entistä enemmän nettiin. Mikäli oppilaitokset aikovat tulevaisuudessa tavoittaa markkinoinnin ja viestinnän pääkohderyhmänsä, ovat Internetiin ja sosiaaliseen mediaan luodut vuorovaikutteiset sisällöt tähän ainoa keino. Av-viestinnän opetusta on kehi-

tettävä työelämälähtöisesti siten, että uudet julkaisukanavat, sosiaalinen media ja muuttavat ansaintalogiikat tulevat opetuksessa huomioiduksi.

4 Julkisen palvelun olemus

Oppilaitosten tarjoaman opetuksen sekä opetuksen edellytyksenä tai tuotteena syntyneen opetusmateriaalin julkiseksi tekeminen on osa oppilaitosten yhteiskunnallista tehtävää, jota voidaan kutsua myös julkisen palvelun tehtäväksi. Julkisen palvelun tehtävä on perinteisesti liitetty nykyisin verovarjoilla rahoitettavan Yleisradion toimintaan, mutta nykyinen viestinnän laajentumis- ja demokratisoitumiskehitys tekee mielestäni välttämättömäksi tarkastella myös oppilaitosten harjoittamaa julkaisutoimintaa julkisen palvelun kriteereillä.

Viestinnän keskusliiton lausunnossa (Viestinnän keskusliitto 2009) Yleisradion julkisen palvelun toimintaa määritellään mm. näin: ”Työryhmän tärkein julkisen palvelun tehtävään liittyvä huomio löytyy ikään kuin sivuhuomautuksena raportin johdannosta. Siinä todetaan, että sananvapauden turvaamisen lisäksi julkisella palvelulla on vakiintuneesti pyritty turvaamaan jokaisen oikeus saada tietoa, nauttia sivistyksestä ja kulttuurista sekä kehittää itseään. Tämä toteamus on raportin painavinta antia Yleisradion tehtävänmäärittelyn kannalta, sillä siinä korostuu kansalaisen asema demokraattisen yhteiskunnan aktiivisena toimijana”. (Viestinnän keskusliiton www-sivut 16.2.2013.)

Yleisradion lisäksi myös oppilaitokset sekä kuntien ja valtion eri toimijat vastaavat omalla tavallaan kansalaisten oikeuteen saada tietoa, nauttia sivistyksestä ja kehittää itseään. Monet oppilaitokset ja muut tahot julkaisevat vapaasti saatavilla olevaa oppimateriaalia netissä ja yleisölle tarjotaan myös avoimia netti-luentoja (Väestöliiton www-sivut 16.2.2013).

Kuntien, valtion ja kaupallisten toimijoiden lisäksi erilaiset yleishyödylliset yhteisöt tarjoavat opetusmateriaalia ja mediasisältöjä netissä. Kolmannen sektorin osuus erilaisen tiedotukseen ja koulutukseen liittyvän mediamateriaalin julkaisijana onkin merkittävä. Tulevaisuudessa oppilaitosten ja kolmannen sektorin yhteistyötä pitäisi tiivistää. Oppimisympäristöjen kehittämisessä sekä sitä tukevassa päätöksenteossa pitäisi ottaa huomioon erityisesti työelämän organisaatioiden ja kolmannen sektorin mahdollisuudet liittyä oppimista ja koulutusta edistävään toimintaan (OKM, pdf-tiedosto 2010, 13). Oppilaitosten ja muiden toimijoiden kaikille avoimet mediajulkaisujärjestelmät mahdollistavat tällaisen yhteistyön asiakas- ja opiskelijälähtöisellä tavalla. Avoimella alustalla kohtaavat oppilaitoksen tuottama tiedotus- ja oppimateriaali, työelämän ja kolmannen

sektorin tuottama sisältö sekä opiskelijoiden omat julkaisut. Tällaisen alustan sisältö koostuu monenlaisesta aineistosta. Osa materiaalista on luonteeltaan formaalista, osa informaalista ja osa nonformaalista. Oppiminen ymmärretään tällaisella alustalla elinikäiseksi, paikkaan ja aikaan rajoittumattomaksi tapahtumaksi.

Oppilaitosten avautuminen on aidosti vuorovaikutteisten ja aktiiviseen kansalaisuuteen pyrkivien julkaisualustojen edellytys ja seuraus. On hyväksyttävä, että opetusta ja oppimista tapahtuu myös koulun organisaation ulkopuolella ja sen pitää olla tulevaisuudessa myös yksi koulutuksen tavoitteista.

Tekesin toiminnan vaikutuksia arvioiva raportti vuodelta 2011 ottaa kantaa oppimisympäristöjen kehittämiseen seuraavasti: ”Oppimisympäristöjen kehittämishankkeissa on mahdollisuus luoda ja ottaa käyttöön opetukseen ja oppimiseen liittyviä pedagogisia toimintamalleja ja työtapoja sekä teknologisia ratkaisuja, jotka yhdessä tukevat entistä paremmin sekä kouluissa ja oppilaitoksissa että niiden ulkopuolella tapahtuvaa oppimista” (Tekes, pdf-tiedosto 2011, 125). Tekesin raportin kriittiset huomiot sopivat kuvaamaan myös suomalaisten oppilaitosten oppimisympäristöjen kehitystyötä. Tietoyhteiskunnan alustoihin ja palveluihin liittyvät strategiat ja tavoitteet tuovat esille tietoyhteiskuntamme kansainvälisesti korkean tason. Suomessa kehitys on kuitenkin jäänyt kansainvälisessä vertailussa jälkeen, vaikka merkittäviä ICT:n pohjautuvia innovaatioita on maassamme ajan mittaan syntynytkin. ”Tietoyhteiskunnan alusta ja palvelut on välinelähtöinen ja uhkaavasti vanhentuva näkökulma, kun IT-, teknologia- ja tuotantonäkökulmasta ollaan siirtymässä käyttäjä- ja kansalaisnäkökulmaan, osallistumiseen ja osallisuuteen, jossa ICT:llä on vain välinearvo”. (Tekes, pdf-tiedosto 2011, 136.)

Edellä luetun valossa tekemäni suunnitelma TAO:n netti-tv -alustaksi ja toimintamalliksi vaikuttaa ehkä juuri ”välinelähtöiseltä ja uhkaavasti vanhentuvalta”. Kuitenkin toisaalla Tekesin raportissa todetaan, että kansallisissa linjauksissa monet toimenpiteet ja tavoitteet kohdistuvat edelleen laitteisiin, järjestelmiin ja tietoliikenteeseen. Tämä on kuitenkin perusteltua, sillä teknologiset edellytykset luovat kehykset eOppimisympäristöjen kehitykselle ja hyödyntämiselle. (Tekes, pdf-tiedosto 2011, 138.)

Omassa organisaatiossani ollaan vasta matkalla kohti avoimia oppimisympäristöjä, joissa eOppiminen, mediajulkaiseminen, oppilaitosten viestintä ja markkinointi sekä aktiivinen kansalaisuus kohtaavat ja yhdistyvät verkossa. En usko, että iso organisaatio pys-

tyy yhdellä harppauksella siirtymään uuteen toimintakulttuuriin, vaan meidän on ainakin aluksi edettävä pienin askelin. Visio ja päämäärä ovat selvillä ja ne ovat OKM:n ja muiden valtakunnallisten toimijoiden luoman strategian mukaisia. Päämäärän tavoittamiseksi joudumme kuitenkin ensin luomaan teknologisen pohjan ja oppimaan uusia ajattelu- ja toimintatapoja.

TAO netti-tv -hanke pyrkii uudistamaan oppimisympäristöjä ja monipuolistamaan mediajulkaisemisen muotoja maltillisella tavalla. Netti-tv hanke tarjoaa koko organisaatiolle mahdollisuuden tutustua ”pehmeästi” mediatuottamiseen ja – julkaisemiseen oppilaitosympäristössä sekä perehtyä uusien vuorovaikutteisten alustojen moninaisiin mahdollisuuksiin ja haasteisiin. Netti-tv on keino lähestyä vuorovaikutteista verkkoympäristöä, jossa myös opiskelijat voivat olla merkittävässä asemassa uuden tiedon tuottamisessa ja uusien näkökulmien avaamisessa.

Koulun seiniä ei voi purkaa hetkessä, vaan ne muuttuvat läpäiseväksi kalvoksi vasta vähitellen. OKM:n koulutuksen tietoyhteiskunta – kehittäminen selvityksessä vuodelta 2010 sama asia muotoillaan seuraavasti: ”Eräs keskeisimpiä haasteita tieto- ja viestintätekniikan käytön edistymisessä on koulujen ja oppilaitosten toimintakulttuurin muutoksen toteuttaminen vastaamaan paremmin oppijan tarpeita ja oppimistapaa. Tieto- ja viestintätekniikka tarjoaa hyvät mahdollisuudet yhteisöllisen ja osallistavan toimintamallin käyttöönottoon opetuksessa ja opiskelussa. Lisäksi se soveltuu tiedon jakamiseen, hyödyntämiseen sekä muuhun vuorovaikutukseen. Nykyinen mediakulttuuri edellyttää kouluilta ja oppilaitoksilta joustavuutta ja valmiutta uudistua sekä rohkeutta avata toimintaansa muille näkyväksi”. (OKM, pdf-tiedosto 2010, 10.)

5 Opetuksen julkisuus

Kun oppilaitosympäristössä ryhtyy kehittämään avointa julkaisujärjestelmää, saattaa ehdotus joskus kohdata myös vastustusta. Olemme tottuneet siihen, että opetusta annetaan pääasiassa suljetuissa luokissa, lukujärjestyksen mukaisesti ja tietyille opiskelijaryhmälle kerrallaan. Verkkokurssien oppimisalustoille vaaditaan salasana eikä avointa oppimateriaalia juuri julkaista. Vaarantuuko tietoturva tai yksityisyys jos lataamme oppimisprosesseja tai niiden tuloksia nettiin kaikkien nähtäviksi?

Opetus on Suomessa julkista kuten laissa ammatillisesta koulutuksesta todetaan: ” Opetus on työpaikalla järjestettävää opetusta lukuun ottamatta julkista. Perustellusta syystä voidaan oikeutta päästä seuraamaan opetusta rajoittaa”. (Finlex, [www-sivut](#) 16.2.2013.)

Ammatillinen koulutus on Suomessa pääosin kuntien järjestämää ja iso osa rahoituksesta tulee valtionosuuksista. Onkin mielenkiintoista pohtia missä määrin oppilaitosten opetusta ja mediajulkaisutoimintaa voidaan verrata Yleisradion julkisen palvelun toimintaan ja sille määritettyihin tehtäviin, joihin viitattiin jo aiemmin tässä tutkimuksessa.

Olemme tilanteessa, jossa koko yhteiskunnan mediankäyttötavat ovat muutoksessa, uusia julkaisumedioita syntyy lisää ja perinteinen jyrkkä jako median tuottajan ja kuluttajan välillä on murenemassa. Meidän onkin syytä pohtia, miten oppilaitokset tulevaisuudessa vastaavat omalla mediatuotannollaan muuttuneisiin tarpeisiin ja odotuksiin. Päädyin pohdiskelussani jo aiemmin siihen, että nykyaikaisen koulutuskonsernin mediatuotannon ja julkaisukanavien pitäisi olla toteutettu varsinaisten mediatalojen ja tv-kanavien antamien mallien mukaisesti. Oppilaitokset tarvitsevat isojen mediatalojen tavoin monipuolisen viestintästrategian, kelvollisen mediatuotantokulttuurin, välineet ja resurssit mediatuotantoon, toimivat julkaisukanavat sekä jäsennellyn ohjelmiston. Tämä on perusteltua myös siksi, että nykyinen kehitys on tehnyt mm. ammatillisen koulutuksen oppilaitoskonserneista yhä suurempia. Niiden opiskelija- ja opettajamäärä vastaa monin paikoin jo pienen kaupungin asukaslukua. Esimerkkinä 1.1.2013 aloittava Tampereen seudun ammattiopisto, jossa on 18 000 opiskelijaa ja henkilöstöä 1200 ([Tredun www-sivut](#) 16.2.2013).

Oppilaitokset voidaankin mielestäni jo nyt, ja erityisesti tulevaisuudessa, nähdä Yleisradion tapaan julkisen palvelun mediatuottajina. Mitään varsinaisia esteitä tällaiseen ajat-

teluun ei ole, sillä onhan opetuksen julkisuudesta säädetty lailla ja oppilaitosten yhteistyötä yritysten sekä kolmannen sektorin kanssa toivotaan kehitettävän erilaisissa tutkimuksissa ja raporteissa. Mediajulkaisukanavat ovat jo lähes kaikkien ulottuvilla ja yhä useampi voi olla paitsi median kuluttaja myös tuottaja. Tämä vahvistaa kansalaisen asemaa demokraattisen yhteiskunnan aktiivisena toimijana. Tulevaisuudessa voimme kenties hyvällä syyllä sanoa, että koulu on mediatalo.

6 Tekijänoikeudet ja yksityisyyden suoja

Valtakunnallisen tason strategiset linjaukset ja tavoitteet ovat vahvasti opetuksen avoimuuden kannalla. Oppilaitosten olisi näiden tavoitteiden mukaisesti tuettava aktiivista kansalaisuutta ja avattava toimintaansa entistä enemmän julkiseksi. Tähän myönteiseen kehitykseen liittyy kuitenkin myös haasteita, joita käsittelem seuraavaksi.

Avoimen ja vuorovaikutteisen oppimisympäristön luominen verkkoon ei ole ongelmallista. Yrityksissä tapahtuva opetus ei ole julkista. Vaikka esim. TAO av-viestintä tekee vuosittain erilaisia esittely- ja koulutusvideoita yrityksille ja yhteisöille, ei niiden julkaiseminen netti-tv – alustalla julkisesti ole välttämättä mahdollista. Yritykset eivät välttämättä halua näyttää julkisesti tuotantoprosessinsa osia tai tuotantopaikkoja. Osa media-tuotannosta saattaa siis jäädä yrityssalaisuuden piiriin.

Toinen huomioitava seikka ovat kuvausluvut. Jos esiintyjinä on pieniä lapsia, voi olla, että julkaisulupaa odotetaan kysyttävän lapsen huoltajilta.

Tarvitaanko sitten alaikäisen esiintymiseen julkisessa mediassa aina huoltajan lupa? Suomenkin ratifioiman YK:n lasten oikeuksien julistuksen mukaan lapsella on oikeus ilmaista mielipiteensä ja osallistua ikänsä sekä kehitystasonsa mukaisesti itseään koskevien asioiden käsittelyyn. Tämän lisäksi lapsella on sopimuksen mukaan oikeus erityiseen suojeluun. (Lastensuojelun keskusliiton [www-sivut](http://www.suomenlastensuojelu.fi) 16.2.2013.)

Julkisen sanan neuvosto on tietoisesti välttänyt ottamasta kantaa ikäkysymykseen, sillä sen mielestä jokaisen lapsen kohdalla on käytettävä tapauskohtaista harkintaa. Ikärajojen tiukka määrittely ei ole välttämättä myöskään lapsen tai nuoren edun mukaista.

Tämän perusteella lupaa alaikäisen esiintymiseen mediassa ei siis tarvitse välttämättä pyytää, vaan on käytettävä tapauskohtaista harkintaa.

Koska ikäkysymykseen ei löydy suoraa vastausta laista eikä journalistin ohjeista, ovat monet mediatalot luoneet omat käytäntönsä ja ohjeistuksensa. Helsingin sanomien ohjeiden johtavana periaatteena on, että myös lapsilla ja nuorilla on oikeus tulla kuulluksi sekä itseään koskevissa että yleisissä asioissa, sillä sananvapaus kuuluu myös lapsille. Lehti käyttää kolmea ikäkategoriata, joiden mukaan yli 15-vuotiasta voi haastatella ja hänestä voi julkaista kuvia kohtuullisen vapaasti. Huoltajan lupa ei ole ohjeen mukaan tarpeellinen, kun haastattelussa käsitellään esimerkiksi henkilön mielipiteitä ja koke-

muksia hänen elämämpiiriinsä liittyvistä ja yleisistä yhteiskunnallisista kysymyksistä. Sitä nuorempien haastatteluun tai kuvaamiseen kysytään pääsääntöisesti huoltajan lupa. Alle 7- vuotiaiden haastatteluun lupa kysytään aina.

Yleisradion ohjeen mukaan alle 15-vuotiaiden haastattelut perustuvat aina hyvin tarkkaan harkintaan. Tapauskohtaisesti punnitaan, milloin pyydetään lupa huoltajalta tai nuoren mukana olevalta aikuiselta. (Lastensuojelun keskusliiton [www-sivut16.2.2013](http://www.sivut16.2.2013).) Toisen asteen opiskelijat ovat opintonsa aloittaessaan jo vähintään 15-vuotiaita ja johtavien mediatalojen ohjeita seuraillen esim. TAO:n opiskelijoiden esiintymiselle netti-tv:ssä tai muissa verkkopalveluissa ei pitäisi olla estettä. Toki täytyy pitää huoli, ettei esiintymisessä käsitellä arkaluontoisia aiheita.

Avoimen julkaisualustan haasteena ovat myös tekijänoikeuskysymykset. Tekijänoikeuksien merkitys mediajulkaisemisessa on lisääntynyt. Niihin kiinnittää huomiota myös OKM:n koulutuksen tietoyhteiskunta – kehittäminen selvitys vuodelta 2010. Selvityksessä todetaan, että ”teosten käyttöilupien mahdollisimman helppoa saatavuus on keskeistä sisältöjen laajan käytettävyyden kannalta. Keskitetyillä sopimusmenettelyillä voidaan edistää opetuksessa hyödynnettävien aineistojen saatavuutta ja joustavaa käyttöä”. (OKM, pdf-tiedosto 2010, 39.)

Myös netti-tv:lle olisi eduksi, jos se saisi keskitettyjen sopimusten avulla julkaisulupia muiden toimijoiden tuottamiin aineistoihin. Netti-tv on markkinointi-, viestintä- ja oppimateriaalipankkialustan lisäksi myös oppimisalusta. Av-viestinnän opiskelijoiden on tarkoitus olla tuottamassa netti-tv:n ohjelmistoa, ja muidenkin opintolinjojen toivotaan tuottavan ainakin osan omasta esittely- ja koulutusmateriaalistaan. Koulutuksessa tekijänoikeuden kannalta merkittävässä asemassa ovatkin erilaiset oppimistilanteissa syntyvät teokset. Teosten hyödyntämisestä tulee sopia tapauskohtaisesti. Tekijänoikeuksista sopimista varten olen TAO netti-tv -toimintasuunnitelmassa esitellyt muutaman tekijänoikeuksien kannalta keskeisen sopimusmallin. Ne esitellään tässä tutkimuksessa jäljempänä.

Tekijänoikeuksien kannalta täytyy muistaa, että vaikka opetus on julkista, saattaa opetuksen tuloksena tai avulla valmistuneisiin tuotteisiin syntyä tekijänoikeuksia, ja lupa teosten julkaisuun on kysyttävä oikeuksien haltijalta tai julkaisuoikeudet on siirrettävä sopimuksella. Oppilaitosten markkinointiin ja viestintään liittyvässä mediajulkaisemisessa on usein kyse sisällöistä jotka tehdään opiskelijavoimin opettajan antamasta aiheesta, opettajan antamien ohjeiden ja suunnitelmien mukaan ja opettajan valvonnassa.

Siitä huolimatta teosraja saattaa ylittyä ja opiskelijoille syntyy tekijänoikeus tuotteen. Siksi on usein parasta sopia etukäteen kirjallisesti opiskelijatyönä tehtävän ja julkaistavaksi aiotun aineiston julkaisuluvista.

Tekijänoikeusneuvosto avustaa opetus- ja kulttuuriministeriötä tekijänoikeuksia koskevien asioiden käsittelyssä. Se on antanut lausuntoja mm. erilaisista oppilaitosympäristössä virinneistä tekijänoikeuskiistoista. (Tekijänoikeusneuvoston lausuntoja, pdf-tiedosto 2001.)

Näissä kiistoissa tuntuvat vastakkaisina osapuolina usein olevan oppilaitos ja opiskelijat. En lausuntoja lukiessani voinut olla ajattelematta, että monen kiistan alkusyynä on ollut molempien osapuolten puutteellinen tekijänoikeuksien tuntemus ja se, ettei asianmukaisia sopimuksia ole ajoissa tehty. Koska oppilaitoksen tehtävänä on aikaan saada oppimista ja osaamista, on vastuu tekijänoikeuksista sopimisesta mielestäni oppilaitoksen organisaatiolla. Usein se jää opettajien vastuulle. Varsinkin av-viestinnän alalla tekijänoikeuksien tunteminen on nykyisin niin keskeinen ja tärkeä asia, että oppilaitosten tulisi aktiivisesti jo opintojen alussa tehdä selväksi opiskelijoiden oikeudet ja velvollisuudet tekijänoikeuslainsäädännön suhteen heidän omassa toimintaympäristössään. Mikäli tekijänoikeudet jäävät opiskelijoille epäselviksi ja hahmottomiksi jo opiskeluaikana, on vaikea odottaa heidän tuntevan ja noudattavan niitä tarkasti myöhemmin työelämässä.

Netti-tv toimintaympäristössä tämä tarkoittaa sitä, että julkaistavan materiaalin tuottamiseen osallistuville opiskelijoille selvitetään perusteellisesti av-tuotteiden tekijänoikeudet ja heidän kanssaan tehdään kirjallinen sopimus av-materiaalin tuottamisesta netti-tv – alustalle. Sopimuksessa sovitaan vähintään av-materiaalin julkaisu-oikeuden siirtymisestä netti-tv:lle. En pidä välttämättä hyvänä toimintatapaa, jossa oppilaitos saa sopimuksella kaikki oikeudet käyttöönsä, koska tästä käytännöstä on viime aikoina tulut tuotantoelämässä erittäin kiistanalainen. Suuret mediayhtiöt pyrkivät kategorisesti saamaan haltuunsa avustajiensa tekemien tuotteiden kaikki oikeudet ja hyödyntämään niitä eri jakelukanavissa. Käytännön nähdään vähentävän yksityisten toimijoiden tuloja ja sopimukseen liittyvät vahingonkorvausvastuut tuntuvat monista kohtuuttomilta.

(Taloussanomien www-sivut 13.2.2010.)

Oppilaitoksen tehtävänä on nähdäkseni valmentaa tulevia ammattilaisia myös siten, että he pystyvät tekemään sopimuksia joiden avulla oman toimeentulon voi kohtuullisesti taata, eikä sopimuksista aiheudu esim. kohtuuttomia korvausvelvoitteita. Av- ja kulttuurialan tuotantokulttuuri on muuttunut yhä enemmän siihen suuntaan, että verkostoitunut pienyritystointa ja alihankintatyöt lisääntyvät ja perinteisen palkkatyön osuus pienenee (Koulutusnetti, [www-sivut](#) 12.2.2013). Tämä tarkoittanee sitä, että tulevaisuudessa yhä useammat av-ammattilaiset toimivat yrittäjinä. Muuttuvassa tuotantoympäristössä tekijänoikeuksien ja erilaisten sopimusten hallinnan merkitys kasvaa. Tämä asettaa netti-tv – toiminnan pedagogiselle suunnittelulle haasteita. Toisaalta netti-tv:n voi nähdä toimivan työelämälähtöisenä oppimisympäristönä, jossa myös tekijänoikeudet ja niistä sopiminen tulevat konkreettisesti esille ja oppimisen piiriin.

7 Tutkimusongelma ja tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyöni tavoite on siis tuottaa tietoa ja kerätä kokemuksia sekä kartoittaa edellytyksiä netti-tv -toiminnan käynnistämiseksi Tampereen ammattiopistossa. Tarkoituksena on tutkia netti-tv -portaalin käyttöä oppilaitosten markkinoinnissa ja viestinnässä sekä pohtia sen mahdollisuuksia av-viestinnän ja muiden ammattialojen oppimisympäristöjen kehittämistyössä. Koska opinnäytetyön pohjana on työelämälähtöinen tutkimushanke, on johtopäätökset esitelty opinnäytetyön lopussa konkreettisesti netti-tv toteutussuunnitelmassa, jota voidaan jatkossa käyttää oppilaitoksen mediajulkaisemisen suunnittelun työkaluna.

Tutkimusongelma on laaja-alainen ja siihen liittyy mediajulkaisemisen teknisten haasteiden lisäksi runsaasti sisällöntuottamiseen ja – hallinnointiin liittyviä kysymyksiä. Oma lukunsa ovat opetuksen julkisuuteen ja oppilaitosten toiminnan julkisen palvelun luonteeseen liittyvät uudet haasteet. Oppilaitosten pitäisi tulevaisuudessa pystyä entistä pontevammin vastaamaan valtakunnallisen tason strategiaan tavoitteisiin opetuksen julkisuuden lisäämisestä. Oppilaitostasolla verkkojulkaisemisen kehittäminen liittyy paitsi av-alan oppimisympäristöjen ja opetusmenetelmien kehittämistyöhön myös mitä suurimmissa määrin oppilaitosten tiedottamisen ja markkinoinnin kokonaisvaltaiseen uudistamiseen. Tutkimusongelmassa voidaankin nähdä kolme tasoa: valtakunnallinen opetuksen julkisuutta ja aktiivista kansalaisuutta edistävä taso, koulutus konsernien viestinnän ja markkinoinnin taso sekä ammattialojen oppimisympäristöjen kehittämisen taso. Taustalla voi vielä nähdä neljännenkin, verkkoviestinnän jatkuvasta ja voimakkaasta maailmanlaajuisesta kasvusta johtuvan globaalin tason. Tämän globaalin tason muutokset näkyvät ihmisten eri medioiden seuraamiseen käyttämän ajan muutoksina, sosiaalisen median käytön nopeana kasvamisena, printtimedian kutistumisena ja verkkoviestinnän lisääntymisenä sekä mainonnan siirtymisenä entistä enemmän verkkoon.

Olen esitellyt lyhyesti globaalin kehityksen vaikutuksia suomalaiseen mediatodellisuuteen luvussa 3 ”Muuttuvat mediankäyttötavat”. Luvuissa 4 ja 5 kävin läpi opetuksen julkisuutta sekä julkisen palvelun tehtävää koskevia valtakunnallisen tason linjauksia, strategioita ja suuntaviivoja. Luvussa 6 käsittelin tekijänoikeusasioita, joiden merkitys mediajulkaisemisessa on jatkuvasti kasvanut. Edellä mainitut luvut käsittävät tutkimukseni taustoittavan osan. Jatkossa keskityn selvittämään verkkojulkaisemisen kehittämistä oppilaitos- ja ammattialatasolla.

Käytin opinnäytetyöni tutkimusmenetelminä esikuva-arviointia ja teemahaastatteluja. Tavoitteenani oli etsiä ja tutkia jo toiminnassa olevia netti-tv portaaleja ja löytää toimiviksi havaittuja teknisiä ratkaisuja, käytäntöjä ja menetelmiä. Netti-tv portaalien teknisen toteutuksen ja sisällöntuotannon järjestämisen lisäksi olin kiinnostunut kuulemaan millaisia pedagogisia malleja sekä tavoitteita portaalien ylläpitäjillä oli ollut suunnitteluvaiheessa, ja miten nuo tavoitteet olivat toiminnan aikana toteutuneet. Tavoitteena oli myös selvittää, miten netti-tv - portaalit kytkeytyvät oppilaitoskonsernien muuhun toimintaan ja miten niitä voidaan käyttää apuna oppilaitosten tiedotuksessa ja markkinoinnissa.

Tavoitteena oli hahmottaa netti-toiminnan eri ulottuvuuksia laajasti ja monipuolisesti. Osoittautui kuitenkin hankalaksi arvioida netti-tv – toiminnan pedagogista ja sisällöllistä laatua täsmällisesti tai numeerisesti. Päädyin siksi sulkemaan pois määrälliset tutkimusmenetelmät ja valitsin tutkimusmenetelmiksi teemahaastattelut ja esikuva-arvioinnin. Teemahaastattelua voidaan pitää laadullisen tutkimuksen yhtenä tiedonkeruumuotona. Laadullinen tutkimus soveltuu tutkimusmenetelmäksi silloin, kun on tärkeää pyrkiä ymmärtämään tutkittua ilmiötä. ”Tällä tarkoitetaan ilmiön merkityksen tai tarkoituksen selvittämistä sekä kokonaisvaltaisen ja syvemmän käsityksen saamista ilmiöstä. Käytännössä tämä tarkoittaa usein tilan antamista tutkittavien henkilöiden näkökulmille ja kokemuksille sekä perehtymistä tutkittavaan ilmiöön liittyviin ajatuksiin, tunteisiin ja vaikuttimiin”. (Wikipedia, [www-sivut 12.2.2013](http://www.sivut.12.2.2013).)

Tein teemahaastattelut siten, että laadin ensin kysymysrunгон oman ”esiymmärryksi” pohjalta. Tämä oli mahdollista, koska olen tutustunut alustavasti tutkittavaan aiheeseen jo useiden vuosien ajan ja lisäksi oppilaitosympäristö on minulle oman opettajan työni takia tuttu. Kävin seuraavaksi lyhyet puhelinkeskustelut haastattelun rakenteesta haastateltavien kanssa ja lähetin sitten kysymysrunгон hyvissä ajoin ennen haastattelua sähköpostilla haastateltaville. Varsinaiset haastattelut tehtiin lähettämäni rungon mukaisesti. Haastattelujen aikana kysymysjärjestys saattoi hiukan muuttua ja painopistealueet muodostuivat hiukan erilaisiksi haastateltavien erilaisten toimintaympäristöjen vuoksi. Tämä on tyypillistä teemahaastatteluille: ”Teemahaastattelussa haastatteluteemat on suunniteltu huolellisesti etukäteen mutta sanamuodot sekä kysymysten järjestys ja painotukset voivat vaihdella haastattelusta toiseen” (Ojasalo, Moilanen, Ritalahti 2009, 41).

Teemahaastattelut sujuivat rennosti ja vapaasti keskustellen. Joistakin teemoista keskusteltaessa tuli esille myös uusia näkökulmia, joita en ollut osannut etukäteen ottaa kysymyksissäni huomioon. ”Teemahaastattelu on keskustelunomainen tilanne, jossa käydään läpi ennalta suunniteltuja teemoja. Teemojen puhumisjärjestys on vapaa, eikä kaikkien haastateltavien kanssa välttämättä puhuta kaikista asioista samassa laajuudessa”. (Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto, [www-sivut 12.2.2013](http://www.sivut.12.2.2013).)

Teemahaastattelu osoittautui tutkimusmenetelmänä aiheeseeni sopivaksi. Pystyin menetelmän avulla keräämään tietoa monisärmäisestä ja joskus jopa hiukan vaikeasti hahmotettavasta tutkimusaiheestani. Haastateltavien valinta onnistui hyvin, sillä valitut toimintaympäristöt olivat tarpeeksi erilaisia. Vaikka otanta olikin melko suppea, pystyin haastattelujen avulla hahmottamaan ja analysoimaan erilaisia lähestymistapoja ja ratkaisumalleja joita oppilaitosympäristöissä toimivissa netti-tv portaaleissa on tehty.

Teemahaastattelut liittyivät työssäni erottamattomasti esikuva-arviointiin, joka oli toinen käyttämäni tutkimusmenetelmä. Tarkoitukseni oli kerätä tietoa ja kokemuksia konkreettisen päätöksenteon tueksi omassa organisaatiossani. Siksi oli tärkeää saada käytännön tietoa siitä, millaiseksi netti-tv – toiminta on erilaisten teknisten ja sisällöllisten ratkaisumallien seurauksena erilaisissa organisaatioissa muodostunut. ”Benchmarkingin perusidea on toisilta oppiminen ja oman toiminnan kyseenalaistaminen. Kun parhaita käytänteitä etsitään muista organisaatioista, niitä joudutaan aina soveltamaan luovasti omaan organisaatioon sopiviksi, mikä tarkoittaa uuden tuottamista”. (Ojasalo, Moilanen, Ritalahti 2009, 43.) Edellä siteeratun ”Kehittämistyön menetelmät” kirjan mukaan esikuva-arviointi on hyvin käyttökelpoinen menetelmä organisaatioiden toimintaprosessien kehittämisessä. Tietoa parhaista käytänteistä voidaan hakea myös erilaisista julkaisuista artikkeleista, kirjoista tai Internetistä. Netti-tv – portaalien ja oppilaitosten kotisivujen arviointia on tietysti parasta tehdä juuri netissä ja tutkimusaiheeni verkkopainotteisuuden takia olen muutenkin pyrkinyt käyttämään paljon Internetistä löytyviä lähteitä.

Kokonaisuutena tutkimustani voisi pitää eräänlaisena tapaustutkimuksena, jossa tavoitteena on tehdä toimintasuunnitelma Tampereen ammattiopiston netti-tv:n toteuttamiseksi. Kehittämistyön menetelmät kirjassa tapaustutkimusta määritellään seuraavasti: ”Kehittämistyössä tapaustutkimus soveltuu hyvin lähestymistavaksi, kun halutaan ymmärtää syvällisesti jonkin organisaation tilannetta ja tehtävänä on ratkaista siellä ilmennyt ongelma tai tuottaa tutkimuksen keinoin kehittämis ehdotuksia. Puhtaassa tapaustutki-

muksessa ei siis käytännössä vielä viedä muutosta eteenpäin ja varsinaisesti kehitetään konkreettista vaan sen avulla luodaan kehittämisideoita tai ratkaisuehdotus havaittuun ongelmaan”. (Ojasalo, Moilanen, Ritalahti 2009, 37–38.)

Tutkimukseni eräs painopiste on niiden taustatekijöiden ymmärtämisessä, jotka vaikuttavat oppilaitoksissa oppimisympäristöjen kehittämistyöhön. Paikallisen tason taustatekijöistä olen edellä esitellyt Tampereen kaupungin ja ammattiopiston kehittämisstrategioita. Valtakunnallisen tason taustatekijöistä on esitelty OKM:n ja muiden kehitystä eteenpäin vievien organisaatioiden linjauksia ja tavoitteita sekä muutoksia nuorison ja yleisön mediankäyttötavoissa. Olen myös sivunnut oppilaitosten julkaisutoimintaa tekijänoikeuskysymysten ja erilaisten kuvauslupien hankkimisen näkökulmista.

8 Esikuva-arviointi

Tein esikuva-arvioinnin kaksipuolaisesti. Tutkin ensin kevyesti silmäillen millä tavalla av-viestintää hyödynnetään oppilaitosten nettisivuilla yleisesti ottaen ja minkälaisia av-oppilaitosten ylläpitämiä netti-tv – portaaleja sivustoilta löytyy. Valitsin sitten kaksi netti-tv alustaa tarkempaan tutkimukseen. Tutkimuksen toteutin tekemällä molempien netti-alustojen ylläpidon vastuuhenkilöille teemahaastattelut.

8.1. AV-oppilaitosten nettisivut

Ennen oppilaitoksissa käytössä olevien netti-tv – portaalien tarkempaa tutkimista, katsoin aiheelliseksi hiukan selvittää av-oppilaitosten netissä tapahtuvaa viestintää ja markkinointia yleensä. Menetelmä oli yksinkertainen. Yritin mukautua nuoren, av-alan opiskelupaikkaa hakevan henkilön asemaan ja etsiä tietoa av-alan opiskelupaikoista oppilaitosten avoimilta Internet-sivustoilta.

Tutkimustapa oli seuraava: etsin ja avasin ensin koulutuskonsernin etusivun ja lähdin hakemaan valikoista av-alan koulutustarjontaa. Mikäli löysin av-alaa esitteleviä sivuja, kävin ne silmäillen läpi ja tein muistiinpanoja löytämistäni valokuvista, videoista tai muusta materiaalista, joka tarkemmin esitteli oppilaitoksessa annettavaa av-koulutusta. Yritin erityisesti löytää projekti- ja kv-toimintaa esitteleviä sisältöjä, opiskelijoiden omia av-tuotteita sekä opiskelijoiden omia kertomuksia ja kokemuksia opinnoistaan. Näkökulma oli siis opiskelupaikkaa hakevan nuoren ja tarkastelun ulkopuolelle jäivät salasanoin suljetut työalustat ja oppilaitosten intranetit. Kysymyksessä oli siis eräänlainen mystery shopping-tutkimus, jossa olin itse testiasiakkaana (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009, 106). Testiasiakkaalle loin seuraavanlaisen kuvitellun profiilin: asiakkaan kotipaikan ajattelin sijaitsevan Etelä-Suomessa ja jätin siksi tarkoituksella pois muutamia aivan pohjoisimmassa Suomessa sijaitsevia oppilaitoksia. Asiakkaalla oli jonkun verran ”viidakkorummun” antamaa tietoa mahdollista av-alan oppilaitoksista, mutta oppilaitosten virallisia nimiä hän ei tiennyt. Siksi otanta ei ole täydellinen, vaan pyrkii seurailemaan sellaista mahdollista joukkoa, joka viidakkorummun ja netin hakukoneen avulla tietoa hakevalle nuorelle saattaa muodostua.

Asiakkaan taustan ajattelin olevan sellainen, että hän haki tietoa sekä korkeakoulujen että toisen asteen oppilaitosten koulutustarjonnasta. Lisäksi ajattelin asiakkaan olevan

elämyshakuinen ja hiukan kärsimätön, joten oppilaitosten sivujen olisi pitänyt pystyä nopeasti vastaamaan etsijän tiedonnälkään. Tämä osa tutkimuksesta ei siis ole miltään osa-alueeltaan täysin kattava, vaan sen tarkoitus oli silmäillen antaa yleiskuvaa sitä, millä tavalla av-alan oppilaitokset tällä hetkellä toimintaansa mahdollisille asiakkaille markkinoivat ja viestivät.

Kirjoitin Google - hakukoneeseen ”av-alan koulutus”, jonka jälkeen valitsin ensimmäisen osuman ”Opintoluotsi”. Sivun Opintoluotsi alalaidasta pääsin ”kaikille tarkoitettu koulutus, av-viestinnän perustutkinto” linkin kautta Koulutusnetti-sivustolle, jonka avaamalta listalta valitsin muutaman isommalla paikkakunnalla sijaitsevan toisen asteen av-alan oppilaitoksen tarkempaan tarkasteluun. Seuraavaksi palasin Koulutusnetti-sivun yllälaitaan ja tein haun ”nuorten koulutus/ammattikorkeakoulututkinto/ muu kulttuurialan koulutus. Tästä hausta valitsin tarkasteluun kaksi ensimmäistä osumaa. Tein lisäksi google-haun ”tiedotusoppi”, josta valitsin tarkasteluun ensimmäisen osuman. Otantaan tuli 10 av-alan koulutusta antavaa oppilaitosta. Joukossa oli yksi yliopisto, kolme ammattikorkeakoulua ja kuusi toisen asteen oppilaitosta. Oppilaitokset olivat seuraavat: Tampereen yliopisto/ tiedotusoppi, Tampereen ammattikorkeakoulu/elokuvan ja television koulutusohjelma, Karelia ammattikorkeakoulu/viestinnän koulutusohjelma, Turun ammattikorkeakoulu/elokuvan ja tv:n koulutusohjelma, Tampereen ammattiopisto/av-viestinnän perustutkinto, Pohjois-Karjalan ammattiopisto/av-viestinnän koulutusohjelma, Keski-Pohjanmaan aikuisopisto/viestintä ja media, Sataedu/av-viestintä, Stadin ammattiopisto/av-viestinnän perustutkinto, Jyväskylän ammattiopisto/av-viestinnän perustutkinto.

Tulos oli kokonaisuutena masentava. Liikkuvaa kuvaa välittäviä netti-tv -alustoja on av-alan oppilaitoksissa käytössä vähän ja useimmissa tapauksissa av-materiaalin löytäminen sivustoilta on hankalaa, ilman ennakkotietoja ja -orientaatiota jopa mahdotonta. Oppilaitosten nettisivujen esittelymateriaali koostuu lähinnä tekstistä. Valokuvia käytetään niukasti, videoita tai äänimateriaalia on esillä vähän ja vuorovaikutteisuutta sivuilta ei löydy juuri lainkaan. Myös sosiaalisen median käyttö on vähäistä. Yllättävin havainto oli se, että av-materiaalin määrä ei juuri lisäännä, kun asiakas navigoi koulutuskonsernin etusivulta koulutusalojen omille sivuille ja edelleen av-koulutusalojen esittelyyn.

Projekti- ja kv-toimintaa ei juuri esitellä tarkemmin. Yleensä aihepiiri ohitetaan muutama tekstirivin toteamuksella, että projekteja ja kv-toimintaa kyseissä oppilaitoksessa

tehdään. Projektien tai kv-vaihtojen kulkua ja tuloksia ei sivustoilla ole yleensä esitelty, eikä niillä siis voi olla yleisempää viestinnällistä tai markkinoinnillista merkitystä. Av-opiskelijoiden työnäytteitä ja esim. lopputöitä ei yleensä esitellä, joten sivustot eivät voi toimia yritysten rekrytoinnin apuvälineenä. Oppilaitosten ja alueen yrityselämän yhteistyötä ei myöskään yleensä ole dokumentoitu. Konkreettisia esimerkkejä ja tapauksia esittelemällä yritysyhteistyöllä saattaisi olla enemmän kehittymismahdollisuuksia.

Raakana yleistyksenä voi todeta, että av-viestinnän opetusta antavat oppilaitokset hyödyntävät sivustoillaan av-viestinnän markkinointi- ja tiedotusmahdollisuuksia huonosti. Oppilaitoksissa tapahtuvaa koulutus- ja kehitystyötä ei yleensä esitellä julkisesti eikä tiedon ja kokemusten jakamista ja kumuloitumista siten juuri voi tapahtua. Av-oppimateriaalia on myös esillä ihmeteltävän vähän. Esimerkkinä aivan perustaitoihin liittyvä Google-haku ”8-kuvajärjestelmä” tuottaa tulokseksi ensimmäiseksi Hämeen ammattikorkeakoulun eOsaajan taidot projektin sivun, toiseksi osumaksi Jyväskylän ammatillisen opettajakorkeakoulun sivun, ja kolmanneksi osumaksi Elokuvantaju-sivuston. Kaksi ensimmäistä osumaa eivät ole varsinaisia av-alan oppilaitoksia lainkaan, ja Elokuvantaju - sivusto on Aalto yliopiston Media Lab:n avointa oppimateriaalia. Ensimmäisen sivun neljäs oppilaitos-osuma osuma johtaa Espoon terveys- ja sosiaalialan oppilaitoksen mediakasvatuksen teema-sivustolle. Joukossa ei ole yhtään varsinaista av-alan opetusta antavan ammattikorkeakoulun tai toisen asteen oppilaitoksen osastoa.

Av-viestinnän keinojen hyödyntäminen av-alan oppilaitosten netti-sivuilla

Oppilaitos	Linkki etusivulta av-yksikköön	Projektien ja kv-toiminnan esittely	Oppilaitoksen esittelyvideot	Opiskelijoiden omat kertomukset	Opiskelijoiden av-työt	AV-yksikön some/blogit	Netti-tv tai muu julkaisualusta
KPAKK	on	on	on	on	on	FB	Limetv.fi
UTA	hankala	ei	ei	on	on	ei	YO-tv
TAMK	hankala	ei	ei	on	ei	blogeja	ei
STADIN AO	hankala	ei	ei	on	on, ei videoita	FB	ei
SATAEDU	hankala	ei	ei	väärä linkki	ei	väärä linkki	väärä linkki
PK AMK	Opiskelijoiden tarinoiden kautta	ei	ei	on	Verkkolehti Viive	ei	Verkkolehti Viive
PK AO	hankala	ei	ei	ei	ei	ei	Radio Kupari ja Netti-tv Kuparikaapeli (videot eivät näy)
TAO	hankala	ei	ei	ei	ei	ei	ei
TKUAMK	hankala	valokuvia	ei	on	ei	ei	ei
JAO	hankala	ei	ei	ei	ei	ei	ei

Löytämieni av-oppilaitosten ylläpitämien netti-tv – portaalien määrä jäi siis pieneksi. Teemahaastatteluun valitut kaksi portaalia vaikuttivat aktiivisilta ja niille oli mahdollista ja jopa helppoa löytää oppilaitoksen pääsivun kautta. Tampereen yliopiston tiedotusopin laitoksen Yliopisto - TV (<http://yliopistotv.uta.fi/>) löytyy polulta, joka vie yliopiston pääsivun kautta tiedekunnan sivulle, josta on edelleen linkki (tosin pienikokoinen!) varsinaiseen netti-tv – portaaliin. Keski-Pohjanmaan aikuisopiston Limetv.fi (<http://limetv.fi/lime2/>) linkki löytyy suoraan oppilaitoksen pääsivulta. Selkeä ja helpos- ti löytyvä linkitystapa on ainutlaatuinen ja edistyksellinen verrattuna kaikkiin muihin löytämiini netti-tv -portaaleihin. Portaalien valinta osoittautui mielestäni onnistuneeksi. Teemahaastattelut osoittivat, että molemmat valitut portaalit olivat päätyneet kiinnosta- vasti erilaisiin teknisiin toteutusmalleihin. Molempien toiminnan taustalta löytyivät vanhat ja selkeät pedagogiset tavoitteet sekä perusteet.

Muita mielenkiintoisia portaaleja olisivat olleet Jyväskylän yliopiston viestintätieteiden laitoksen ”Visio-TV” (<http://visiotv.jyu.fi/>). Koska olin jo valinnut tutkimuksen kohteeksi Tampereen yliopiston ylläpitämän netti-tv:n, jäi Visio-TV tutkimuksen ulkopuolelle.

Sataedun Villilän ”Av-linjat” (<http://villila.sataedu.fi/>) esittelee hyvin ja monipuolisesti paikallisten av-viestinnän opiskelijoiden tilaus- ja oppilastöitä, mutta sivuille on kuitenkin mahdoton löytää koulutuskonsernin sivujen kautta. Koska ”Av-linjat” sivusto ei muutenkaan tunnu niveltävän konsernin muuhun viestintään ja toimintaan, jätin sen tutkimuksen ulkopuolelle. Mielenkiintoinen on myös Kymenlaakson ammattikorkeakoulun Meduusa.tv (<http://www.meduusa.tv/>), jonka ohjelmiston opiskelijat suunnittelevat ja toteuttavat itse. Meduusan jätin tutkimuksen ulkopuolella siksi, että sen toiminnan jatkuminen saattaa olla epävarmaa.

8.2. Limetv.fi

Verkko ja media 2013 – kehittämishankkeen projektipäällikkö Janne Erkkilän teema-haastattelu tehtiin Kokkolassa joulukuussa 2012. Lähetin haastateltavalle kysymysrunгон etukäteen ja kävimme lyhyen puhelinkeskustelun haastattelun teemoista. Kysymysrunko on liitteenä 1. Haastattelu nauhoitettiin ja myöhemmin purin haastattelun kysymysrunгон mukaisiin aihealueisiin. Samaa kysymysrunkoa käytin myös Tampereen yliopiston tiedotusopinlaitoksen ylläpitämän Yliopisto TV:n toimintaa kartoittavassa teemahaastattelussa. Tarkoituksena oli saada vertailukelpoista tietoa kahden erilaisen portaalin suunnittelijoilta ja ylläpitäjiltä.

Keski-Pohjanmaalla Kokkolassa toimiva alueellinen netti-tv -portaali Limetv.fi on osa Keski-Pohjanmaan aikuisopiston Verkko ja media 2013 – kehittämishanketta, jonka operatiivisesta toiminnasta vastaa oppimiskeskus LIME. Verkko ja media 2013 - hanke on toimintalinja 2:n mukainen EAKR-hanke. Sen tavoitteina ovat osaamisrakenteiden vahvistaminen digitaalisessa viestinnässä, oppimisympäristöjen kehittäminen, verkostoitumisen ja innovaatioiden edistäminen sekä viestintä- ja media-alan kehittäminen alueellisesti, mm. yritystoimintaa tukemalla ja toiminta- ja tuotantoympäristöjä kehittämällä. Projekti toimii vuosina 2009–13. Alueellisen Limetv.fi:n rakentaminen ja sisältötuotannon kehittäminen ovat projektin konkreettisia tavoitteita. (Verkko ja media, www-sivut 16.2.2013.)

Limetv.fi on kaikille Keski-Pohjanmaan alueen sisällöntuottajille ja asukkaille avoin julkaisukanava. Limetv.fi -palvelua ylläpitää Keski-Pohjanmaan aikuisopiston yhteydessä toimiva liikkuvan median oppimiskeskus LIME.

Oppimiskeskus toteuttaa nettipalveluun Keski-Pohjanmaan aikuisopiston viestinnän ja median koulutusyksikön kanssa sisältötuotantopilotteja yhteistyössä alueen viestintä- ja media-alan yritysten ja muiden toimijoiden kanssa. Oppimiskeskus myös tukee ja koordinoi alueellista sisällöntuottamista. Limetv.fi -palvelu pitää sisällään mm. ohjelmatalenteita teemoittain, kategorisoidun arkiston sekä arkistohaun eri julkaisuille, live-palvelun suoriin lähetyksiin (tilaisuudet, tapahtumat, seminaarit ja ohjelmatuotannot), alueen mediatalojen tuottamia uutispalveluita, ohjelmatalenteiden ja live-lähetysten katsominen mobiilipalveluina, ja medianhallintajärjestelmä alueen sisällöntuottajille aineistojen julkaisuun, arkistointiin ja verkkojakeluun. (Mikä on Limetv.fi? www-sivut 16.2.2013.)

8.2.1 Henkilöstö ja resurssit

Limetv.fi on siis osa Verkko ja media 2013 – kehittämishanketta. Portaalin henkilökäyttöresurssit maksetaan projektin varoista. Jo projektin suunnitteluvaiheessa tehtiin päätös, että tuleva projektihenkilökunta palkataan tiettyihin tarkemmin määriteltäviin tehtäviin. Teknisten ympäristöjen suunnitteluun palkattiin järjestelmäasiantuntuja ja sisältötuottamisesta vastaa mediatoimittaja. Tuottajan työtä, johon kuuluu mm. rahoituksesta ja tekijänoikeuksista vastaaminen, hoitaa verkkotuottaja. Lisäksi projektihenkilökuntaan kuuluu projektipäällikkö. Koko projektihenkilöstö työskentelee osa-aikaisella resurssilla. Keski-Pohjanmaan aikuisopiston kouluttajat osallistuvat myös osaltaan sisältöjen tuottamiseen. Limetv.fi on julkaissut jo n. 250 erilaista ohjelmasisältöä. (Erkkilä, haastattelu 10.12.2012.)

Kehittämishankkeen budjetista on hankittu mediaserveri, jolle voidaan tallentaa Limetv.fi:n oman ohjelmiston lisäksi myös yhteistyökumppaneiden tuottamaan ohjelmistoa. Projektista on saatu varoja myös mediakeskus LIME:n toimitilojen rakentamisen ja uuden tv-tuotantotekniikan hankkimiseen. Iso kehityshanke mahdollistaa kokonaisvaltaisen kehitystyön kaikilla rintamilla, eikä projektin tavoitteena siis ole pelkästään uuden julkaisujärjestelmän suunnittelu ja rakentaminen. Kehitystyön yhtenä taustaresursina voidaan pitää Keski-Pohjanmaan kehittyneitä ja nopeita verkkoyhteyksiä, jotka ovat osaltaan tehneet mahdolliseksi uusien jakelutekniikoiden ja sisällöntuotannon ke-

hittämisen. Tämä osoittaa hyvin, että uusien innovaatioiden taustalla on aina aikaisempaa kehitystyötä, jonka päälle tai jatkeeksi uusi rakentuu. (Erkkilä, haastattelu 2012.)

8.2.2 Yhteistyökumppanit

Verkko ja media 2013 – hankkeen osatoteuttajana on pienellä osuudella toiminut Centria ammattikorkeakoulu ja yhteistyökumppaneina on ollut alueen viestintä- ja media-alan yrityksiä.

Limetv.fi tekee yhteistyötä paikallisen sanomalehti Keski-Pohjanmaan kanssa. Lehden toimitukselta tulee juttuaiheita, joiden teknisestä toteutuksesta Limetv.fi vastaa. Keski-Pohjanmaan Kirjapaino konserni on myös itse kiinnostunut netti-tv toiminnasta ja käyttää Limetv.fi:n medianhallintajärjestelmää hyväkseen omassa netti-tv toiminnassaan. Konsernin omat tai Limetv.fi:n kanssa yhteistyössä tuotetut ohjelmat on tallennettu Limetv.fi:n serverille, josta konserni noutaa ne omaan julkaisujärjestelmäänsä. Keski-Pohjanmaa lehden kanssa on kokeiltu myös ns. ”lukijoiden omat videot” tyyppisen palvelun tuottamista. Lukijoiden videot ovat teknisesti kirjavaa laatua, mm. resoluutiot vaihtelevat suuresti. Erilaisten videoiden lataamisen pitäisi onnistua vaivattomasti ja järjestelmän pitäisi myös pystyä toistamaan sinne ladatut videot. Medianhallintajärjestelmän kehittämisen kannalta tällainen pilotointi on ollut hedelmällistä. (Erkkilä, haastattelu 2012.)

Limetv.fi:n sivulta on ”alueutiset” linkitys YLE Keski-Pohjanmaa alueutisiin ja KP24.fi palveluun, joka on Keski-Pohjanmaan Kirjapaino Oyj:n netti-tv portaali.

Myös paikallisten urheiluseurojen ja kulttuuritapahtumajärjestäjien kanssa tehdään yhteistyötä. Ohjelmistosta löytyy mm. toukokuussa 2013 järjestettävän Kokkola City Run - tapahtuman mainos, jonka on tilannut Keski-Pohjanmaan liikunta. Paikallisen jääkiekkjoukkueen Hermeksen toimintaa seurataan haastatteluin. Otteluista on tarjolla suorina lähetyksiä. Limetv.fi on avoin myös yksityisiltä tahoilta tulevien ohjelmaideoiden toteuttamiselle. Vaikka Limetv.fi:n omat voimavarat eivät riittäisi esim. mielenkiintoisen dokumentin tuottamiseen, voidaan hanketta auttaa eteenpäin tekemällä aiheesta esim. esittelyfilmi. (Erkkilä, haastattelu 2012.)

Kälviällä pidetty Maatalouden tulevaisuus -seminaari välitettiin suorana lähetyksenä netin kautta. Tämä oli seminaarin kohderyhmälle tärkeää, koska monet maatalouden parissa työskentelevät eivät välttämättä päässeet seuraamaan seminaaria paikan päälle.

Limetv.fi ei tyytynyt pelkkään tapahtuman välittämiseen, vaan myös osallistui aktiivisesti sisällöntuotantoon tekemällä etukäteen haastatteluja tärkeistä teemoista. Tavoitteena oli, että suora netti-tv -ohjelma vaikuttaisi oikealta ja monipuoliselta tv-lähetykseltä. Projektissa käytettiin myös sosiaalista mediaa, kysymyksiä saattoi lähettää suoraan lähetykseen Facebookiin ja Twitterin kautta. (Erkkilä, haastattelu 2012.)

Paikallisen mainostoimiston ja it-alan yrityksen kanssa on osin ostopalveluna kehitetty uutta visuaalista käyttöliittymää, joka versioituu ja skaalautuu automaattisesti päätelaitteen mukaan. Lisäksi käyttöliittymä tunnistaa automaattisesti käyttäjän yhteysnopeuden, jolloin katsojan ei enää itse tarvitse tehdä valintaa hitaan tai nopean yhteyden välillä. Kehitystyö yhdessä ulkopuolisten toimijoiden kanssa on johtanut siihen, että Limetv.fi:n ohjelmistoa voi tällä hetkellä katsoa minkälaisella päätelaitteella tahansa. (Erkkilä, haastattelu 2012.)

Suorien nettilähetysten verkkoliikenne ei ole ollut täysin ongelmaton järjestää. Palvelujen tarjoajia on monia ja yhteydet eivät aina ole toimineet toivotulla tavalla. Erään yhteistyötahon kautta Limetv.fi on saanut vuokrattu palvelinklusterin, jota ollaan parhaillaan testaamassa. Tarkoitus on kokeilla, miten ohjelmistoa, esim. urheilu- ja kulttuuritapahtumia pystytään jakamaan myös suurille yleisömäärille. Limetv.fi tekee monenlaista innovatiivista kehitystyötä yritysten ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. (Erkkilä, haastattelu 2012.)

8.2.3 Tekninen toteutus

Limetv.fi:n materiaali on talletettu mediakeskuksen omalle serverille. Serverin hankintaan saatiin hankerahoitusta. Mediakeskus LIME:n sisäinen tiedonsiirto toimii nopealla valokuidulla ja myös yhteydet seutukuntaan hoituvat valokuidun välittämänä. Seutukunnan nopeat verkkoyhteydet ovatkin olleet merkittävä taustaresurssi Limetv.fi:n toimintaa suunniteltaessa ja rakennettaessa. Monille kuvauspaikoille on jo olemassa valokuituyhteys, joten tarkkaamotiloja ei tarvitse siirtää kuvauspaikoille, vaan kameroiden kuvat saadaan ohjaamoon valokuitua pitkin. Tämä säästää kustannuksia ja mahdollistaa kuvan välittämisen samanaikaisesti useasta eri kuvauspaikasta samanaikaisesti. Hankkeen investointirahoilla on hankittu uusi monikamerayksikkö, joka pystyy käyttämään valokuituyhteyksiä. (Erkkilä, haastattelu 2012.)

Tavoitteena oli rakentaa uskottava ja innovatiivinen netti-tv - ja medianhallintajärjestelmä. Valmiitakin julkaisujärjestelmiä oli olemassa, mutta Limetv.fi päättyi kuitenkin

rakentamaan järjestelmänsä itse. Valmiit järjestelmät, joita isot mediatalot maailmalla käyttävät, olivat aivan liian kalliita. Yksi vaihtoehto olivat kuluttajille suunnatut valmiit järjestelmät, mutta niiden puutteina olivat medianhallintaan, arkistointiin, indeksointiin ja tiedonhakuun liittyvät ongelmat. Janne Erkkilä toteaa suunnittelutyön taustoista seuraavaa: *”Meillä oli kerrankin resursseja ja mahdollisuus miettiä kokonaisuutta, eikä vain yhtä pientä osaa, ja ajatella laajempaa kokonaisuutena miten kaikki kytkeytyy toisiinsa. Ei perusteta pelkkää julkaisualustaa, YouTube on jo olemassa, mutta se että käyttäjä voi oikeasti hallita järjestelmää ja arkistoida sinne hyvällä tasolla aineistoa, ja saada sen käyttöönsä metadata -tietoineen”*. (Erkkilä, haastattelu 2012.)

Suunnittelutyöryhmä yhdisti tietämyksensä ja hankki lisätietoa. Tutkimustyön tuloksena selvisi, että julkaisujärjestelmän voi rakentaa avoimeen lähdekoodiin perustuvalla Drupal - järjestelmällä (Drupal, www-sivut 12.2.2013). Drupalia viedään eteenpäin kehittäjäyhteisöjen työllä, joten se sopi siinäkin mielessä hyvin kehityshankkeen innovatiivisuutta ja yhteistyötä kehittäviin tavoitteisiin. Järjestelmä mahdollistaa mediatiedostojen up- ja download -toiminnot, materiaalin arkistoinnin ja indeksoinnin, metadata – tietojen hyödyntämisen, ja suorien lähetysten välittämisen.

8.2.4 Sisällöntuotanto

Sisällöntuotannosta vastaa mediatoimittaja. Kaikki hankkeen henkilöresurssit ovat osa-aikaisia, mutta mediatoimittajan resurssi on lähinnä kokoaikainen. Oppilaitoksen avoimet opettajat osallistuvat osaltaan sisällöntuotantoon ja apua saadaan myös yhteistyökumppaneilta. Juttuaiheet ja toimituksellinen osaaminen voivat tulla esim. Keski-Pohjanmaa-lehden toimitukselta ja opiskelijat osallistuvat jutun tekniseen toteutukseen.

Evakot-hanke ja Marjusaaren Maamiesseura ry:n tilaama hieno dokumentti ”Evakot” on katsottavissa Limetv.fi:n ohjelma-arkistosta (Limetv.fi, www-sivut 12.2.2013).

Dokumentti on hyvä osoitus onnistuneesta yhteistyöstä eri toimijoiden välillä ja rohkeudesta valmistaa oppilaitostyönä laadukas dokumentti. Hankkeen henkilöresurssit mahdollistavat osaltaan tällaisten tavallista kunnianhimoisempien av-projektien toteuttamisen. Pelkin opettajien tuntiresurssein se on hankalampaa. Limetv.fi:llä on tarjota ohjelmien suunnitteluun, rahoituksen hakemiseen ja tuotannon organisointiin ammattinsa osaavaa työvoimaa. Evakot-dokumentti osoittaa konkreettisesti, että Verkko ja media 2013 -hankkeen tavoitteet alueellisen verkostoitumisen ja oppimisympäristöjen kehittämisessä ovat saavutettavissa. Oppilaitoksen toiminta laajenee koulun tilojen ulkopuo-

lelle ja opiskelijat saavat mahdollisuuden työskennellä oikeissa projekteissa, joilla on myös esityskanava ja julkisuus.

Limetv.fi: määrittelee sisältöään jossain määrin itse, koska oppilaitosympäristössä pedagogiset tarpeet on otettava huomioon. Opiskelijoille on etua tutustua erilaisiin ohjelmatyyppeihin ja tuotantotapoihin. Limetv.fi etsii itse aktiivisesti ohjelma-aiheita, mutta vähitellen tuotanto on muuttunut yhä enemmän tarvelähtöiseksi. Limetv.fi yrittää poimia alueen valtavasta tuotantotarpeesta ne tuotannot, jotka ovat kaikkien osapuolten kannalta hyödyllistä tehdä, eivätkä toisaalta aiheuta haitallista kilpailuasetelmaa alueen yrittäjien kanssa. Tuotantotapaa voi pitää sovelluksena tilaaja-tuottaja – mallista. (Erkkilä, haastattelu 2012.)

Limetv.fi:n sisällöntuotannolle antaa liikkumavaraa se, että ulkopuolisten tahojen tuotaman musiikin yms. portaalin ladattavan materiaalin tekijänoikeusmaksut maksetaan vuotuisena ”könttäsummana”. Tekijänoikeusmaksu määräytyy sen mukaan, kuinka paljon tekijänoikeudellista materiaalia palvelu käyttää keskimäärin vuosittain. Koska palvelu on vielä varsin nuori, tarkkaillaan maksun määräytymisperusteita jatkuvasti, että oikea taso löytyisi. (Erkkilä, haastattelu 2012.)

8.2.5 Pedagogiset tavoitteet

Limetv.fi toimii eräänlaisena oppilaitoksen sisäisenä tuotantoyhtiönä ja tarjoaa työssäoppimispaikkoja opiskelijoille. Jo koulutuksen järjestämissuunnitelmaan on kirjattu, että Limetv.fi:n tuotannot ovat osa koulutusta. Isojenkin opiskelijaryhmien on mahdollista osallistua mm. monikameratuotantoihin. Opetusta voisi integroida netti-tv -toimintaan ehkä enemmänkin, mutta hidasteena ovat isojen koulutuskonsernien jäykät rakenteet ja vakiintuneet toimintatavat, joiden muuttaminen on hidasta ja vaivalloista vaikka tahtotasoa asiaan olisi. Innovatiivinen ja luova koulutuksen uudistaminen vaatii myös rahoitusta sekä henkilöstöresursseja. *”Työelämälähtöisyys on kenties tärkein tavoite, että miten me pystymme järjestämään koulutusta mahdollisimman työelämälähtöisesti siten, että opiskelijat olisivat valmistuttuaan käyttökelpoista työvoimaa yrityksille. Ei riitä, että opiskelija on teknisesti taitava ja että hänellä on hyviä ideoita, täytyy hallita myös työn tekeminen. Missään muualla työn tekemistä ei opi niin hyvin kuin oikeissa tuotannoissa, joissa työelämän arki näyttäytyy kaikessa hyvässä ja pahassa, ja opiskelija oppii miten työtä tehdään ja mitä voi seuraavalla kerralla tehdä paremmin”*. (Erkkilä, haastattelu 2012.)

Yritykset tutustuvat tilaus- ja yhteistuotantojen kautta opiskelijoihin ja tuovat samalla oppilaitokseen työelämän tuulahduksia. Oppilaitos pysyy vuorovaikutuksen ansiosta perillä siitä, mitä yritykset haluavat ja mitkä ovat tulevaisuuden tarpeet. Yritykset saavat puolestaan täydennystä omaan tuote- ja palveluvalikoimaansa. Monilla yrityksillä ei ole arjen kiireiden keskellä mahdollisuutta tutustua riittävästi uusiin välineisiin ja jakelukanaviin. Monet yritykset ovatkin ottaneet avoimesti vastaan Limetv.fi:n. Limetv.fi on pystynyt tarjoamaan jotain uutta, ja tutkimaan jotain sellaista, mihin yrityksillä itsellään ei ole ollut aikaa eikä resursseja. Verkostoituminen ja yritys yhteistyö kasvattavat Limetv.fi:n alueellista merkitystä ja parantavat toivottavasti myös opiskelijoiden työllistymismahdollisuuksia.

8.2.6 Opiskelijoiden kokemuksia

Haastattelin Kokkolan vierailuni aikana yhtä Limetv:lle av-projektia tekevää opiskelijaa. Opiskelijalla oli haastattelun aikana editoitavana Kokkolan kaupungin tilaustyö, joulutervehdysvideo, joka valmistuttuaan julkaistiin Limetv.fi sivustolla. Opiskelija kertoi Limetv.fi:n tuotantojen olleen oppimisen kannalta antoisia ja luoneen hyviä kontakteja yrityksiin sekä muihin alueen toimijoihin.. Työelämälähtöinen tekemällä oppiminen oli opiskelijan mielestä hyvä tapa järjestää av-alan koulutusta. Samanlaisia kokemuksia opiskelija ilmoitti olevan myös opiskelutovereilla.

Limetv.fi -hanketta on nyt tehty kolme vuotta eikä virallisia tutkimuksia ja tilastoja projektin vaikutuksista, esim. opiskelijoiden työllistymisestä, ole vielä ehditty tehdä. Viimeisin suurempi, vuonna 2012 valmistunut opiskelijaerä kuitenkin menestyi hyvin, 75% opiskelijoista oli tiedossa koulutusta vastaava työ- tai jatko-opiskelupaikka jo ennen valmistumista. Tästä voi päätellä, että Keski-Pohjanmaan aikuisopiston av-viestinnän opiskelijat ovat yrityksen mielestä kiinnostavia, vaikka Verkko ja Media 2013 – hankkeen merkitystä opiskelijoiden menestymiseen ei voida suoraan osoittaa. Tärkeintä on, että kokonaisuus toimii ja opiskelijat työllistyvät. (Erkkilä, haastattelu 2012.)

Oppilaitoksessa tehdyissä haastatteluissa opiskelijat ovat ilmaisseet innostuksensa Limetv.fi oppimisalustaan ja pitäneet tilaustöiden tekemistä motivoivana sekä oppimisen kannalta hyödyllisenä. Erityisen motivoivana on koettu töiden saama julkisuus. Julkisesti esitettävän työn valmistaminen on mielekkäämpää kuin opettajanhuoneen laatikoihin hautautuvan tuotteen. Opiskelijat oppivat tilausprojekteissa teknisten taitojen lisäksi aikataulujen, suunnittelun ja asiakaskontaktien tärkeyden. Oppimisen painopiste siirtyy

teknisten yksityiskohtien opetteluun sijasta koko prosessin opiskeluun. Työnkulkujen oppiminen ja eri työvaiheiden niveltäminen toisiinsa ovatkin työelämässä tarvittavia avaintaitoja. Projekteissa opiskelijat oppivat myös sen, ettei työskentely av-alalla ole pelkästään mahtavaa ja hauskaa. Kaikki ei aina suju suunnitellusti, virheet ja epäonnistumiset kuuluvat työelämän arkeen. Tärkeää on oppia virheistä ja hankkia taitoja, joilla haasteista selvitään. (Erkkilä, haastattelu 2012.)

Projektitöitä aloitellaan jo opintojen varhaisessa vaiheessa, joten oikeat työelämäkäytännöt tulevat vähitellen tutuksi jo alusta alkaen. Eri luokka-asteilla olevien opiskelijoiden osallistuminen samoihin projekteihin mahdollistaa tehokkaan vertaisoppimisen ja kohottaa motivaatiota.

8.2.7 Netti-tv oppilaitoksen viestinnässä ja markkinoinnissa

Verkko ja Media 2013 – hanke on ollut näkyvästi esillä sekä koulutusyhtymä- että yksikötasolla. Oppilaitos menee usein Limetv.fi kärkenään julkisuuteen ja toiminnan esittelyssä on yleensä linkit Limetv.fi:n sivuille. Myös sähköpostimainontaa tehdään. Hanke on tunnettu koulutusyhtymän sisällä ja Limetv.fi tuottaa portaaliin yhtymän tilaamaa sisältöä. Sisällöntuotannon ja tiedotuksen lisäksi portaali välittää ulospäin ole-massaolollaan ja toiminnallaan, että oppilaitoksen toiminta on laadukasta, kehittämishaluista sekä innovatiivista. Limetv.fi - portaali on näkyvä ja julkinen. Sillä on merkitystä koko koulutusyhtymälle. Tutkimieni netti-tv – portaalien joukossa Limetv.fi on täysin ainutlaatuinen siinä suhteessa, että portaaliin on selkeä ja isokokoinen linkitys suoraan Keski-Pohjanmaan aikuisopiston etusivulta (Keski- Pohjanmaan aikuisopisto, www-sivut 12.2.2013).

Janne Erkkilän mukaan tiedottamiseen ja markkinointiin olisi voitu käyttää enemmänkin rahaa ja aikaa. Kyseessä on kuitenkin pilottihanke, joten aivan alkuvaiheessa on menty markkinoinnin suhteen hiukan matalammalla profiililla ja odotettu, että tekniset haasteet saadaan ensin ratkaistua. ”Sitähän varten tällaiset hankkeet ovat, että emme osta jotain valmista ratkaisua, vaan kehitämme jotain. Nyt kun kaikki päivitykset ja muut asiat alkavat olla kohdallaan, voimme aloittaa markkinoinnin. Voimme alkaa miettiä alueen, elinkeinoelämän ja oman organisaation kanssa, miten tätä palvelua projektikauden jälkeen pidetään yllä ja hyödynnetään, ja miten sille saadaan kaupallista arvoa, ja mitä tuotteistetaan”. (Erkkilä, haastattelu 2012.)

8.3. Yliopisto – TV

Tampereen yliopiston viestinnän, median ja teatterin yksikön ylläpitämän Yliopisto – TV:n toimintaa kartoittava teemahaastattelu tehtiin marraskuussa 2012. Haastateltavana oli päätoimittaja Seppo Kangaspunta. Lähetin haastateltavalle kysymysrunгон etukäteen ja keskustelimme puhelimesta alustavasti haastattelun teemoista. Kysymysrunko on liitteenä 1. Haastattelu nauhoitettiin ja myöhemmin haastattelu purettiin kysymysrungon mukaisiin aihealueisiin. Samaa kysymysrunkoa käytin myös Limetv.fi:n toimintaa kartoittavassa teemahaastattelussa.

Tarkoituksena oli saada vertailukelpoista tietoa kahden erilaisen oppilaitoskäytössä olevan portaalin suunnittelijoilta ja ylläpitäjiltä. Menetelmä toimi mielestäni hyvin, sillä teemahaastatteluissa oli kyllin aikaa keskustella aihealueista riittävästi ja pureutua netti – tv- aihealueen moninaisiin haasteisiin ja mahdollisuuksiin. Teemahaastatteluun valitut portaalit olivat tekniseltä toteutukseltaan sekä rahoituspohjaltaan riittävän erilaisia, ja ne antoivat hyvää perustietoa ja näkökulmia omaan oppilaitosympäristööni suunniteltavan portaalin kehitystyölle. Haastatteluja verratessa kävi ilmi, että oppilaitos pystyy räätälöimään käyttöönsä onnistuneeksi koetun portaalin hyvinkin erilaisia teknisiä ratkaisuja käyttäen. Myös yhteistyö- ja rahoituspohja on mahdollista ratkaista tyydyttävästi monin eri tavoin. Portaalit muistuttivat toisiaan eniten siinä suhteessa, että kummassakin tapauksessa opiskelijat olivat sisällöntuotannossa merkittävässä asemassa. Portaalien pedagoginen merkittävyys sekä opiskelijoiden työllistymistä lisäävä vaikutus oli tavoitellutalla etusijalla.

Yliopisto – TV perustettiin vuonna 2006. Paikallinen Tampere - TV, joka oli aiemmin julkaissut tiedotusopin opiskelijoiden kurssitöitä, lakkasi tuolloin toimimasta ja Yliopisto – TV perustettiin opiskelijoiden uudeksi julkaisufoorumiksi. Lähtökohta oli siis pitkälti pedagoginen. Yliopisto TV:n alkutaival muistuttaa Limetv.fi:n aloitustilannetta, sillä molemmissa hankkeissa rakennettiin ulkopuolisella projektirahoituksella varsinaisen julkaisualustan lisäksi myös uusia studiotiloja ja hankittiin uutta kalustoa. Yliopisto – TV sai Opetusministeriön rahoituksella ja yliopiston tilahallinnon tuella uuden studion, kamerat, tarkkaamotilat, valo- ja äänikaluston sekä edit-yksiköt. (Kangaspunta,

haastattelu 29.11.2012.) Molempien portaalien syntyvaiheiden voimakkaita toiminnan suuntia näyttävätkin olevan pedagogisen kehittämistyön lisäksi halu uudistaa ja kehittää sisällöntuotantoa sekä saattaa tuotanto- ja opetusvälineistö teknisesti ajanmukaiselle tasolle. Kehitystyö on ollut kokonaisvaltaista ja varsinainen netti-tv -portaali vain yksi toiminnan osa-alue.

Yliopisto TV määrittelee itse toimintaansa näin: ” *Yliopisto -TV on Tampereen yliopiston nettitelevisio. Kyseessä on yhteisöllinen opetuskanava, jonka noin kerran viikossa päivittyvät sivustot ja ohjelmat ovat pääasiassa tiedotusopin opiskelijoiden eri tv-kursseilla tekemiä audiovisuaalisia tuotantoja. Yliopisto-TV:n ohjelmat päivittyvät ja täydentyvät viikoittain siten, että aiemmin julkaistutkin ovat nähtävillä. Ohjelmia voi katsella haluamanaan aikana. Yliopisto-TV:n ohjelmistokirjo on laaja: uutisia, henkilökuttuja, reportaaseja, teemallisia makasiineja studiokeskusteluineen, dokumentteja, henkilödokumentteja ja erilaisia kokeilevia tv-tuotantoja. Lisäksi kanavalla näkyy yliopistomaailman ja tapahtumien taltiointeja.* (Yliopisto – TV, www-sivut 12.2.2013.)

Yliopisto - TV kytkeytyy siis tiedotusopin televisiotyön opetukseen ja sitä toimittavat tiedotusopin tv-työn opiskelijat. Yliopisto - TV on myös opiskelijoiden oma julkaisukanava.

8.3.1 Henkilöstö ja resurssit

Yliopisto – TV:n tuottaja ja päätoimittaja on Seppo Kangaspunta, joka vastaa sisällöntuotannosta ja portaalin toiminnasta kokonaisuutena. Netti – tv:n hallinnointi on vain osa yliopiston tv-journalismin lehtorin työnkuvaa, resursseja tarvitaan myös varsinaiseen opetustoimintaan. Studiomestari vastaa studion ylläpidosta ja teknisestä valmiudesta, erillisprojektien kalustosta ja ennalta sovittujen kurssien vetämisestä. Oman toimensa ohella studiomestari hoitaa kuvajournalismin kamerakioskia, toimii Radio Moreenin äänipuolen varamiehenä sekä teatterialan opetuksen av-toiminnan varamiehenä. Toimintaan osallistuu myös puheopin studiomestari, joka osallistuu tv-journalismin kurssitöiden editointiin. Varsinaisia kokoaikaisia työntekijöitä Yliopisto – TV:lla ei ole, mutta toiminnan sujuvuutta lisää melkoisesti se, että ”*ylipäänsä yliopiston av- ja tekninen puoli toimii VPK-meiningillä aikalailla*”. (Kangaspunta, haastattelu 2012.) Yliopisto – TV:n aikaisemmassa julkaisujärjestelmässä Avid-työasemilla editoiduista videoista tehtiin erillinen suoratoistoon sopiva versio, joka sitten julkaistiin. Suoratoisto- eli strea-

maus -versioiden valmistaminen oli TV-studion teknisen valmiusryhmän ”teknisen tukihenkilön” vastuulla, joka oli apuna myös studion suunnittelussa ja kilpailutuksessa. Teknisessä valmiusryhmässä on kaikkiaan viisi jäsentä. Yliopiston tilahallinto vastasi hankkeen alkuvaiheessa studiotilan rakentamisesta, valaistuksesta ja studion seinäverhoista. (Kangaspunta, haastattelu 2012.) Vaikuttaa siltä, että Yliopisto – TV on etsinyt ja käyttänyt tehokkaasti oman organisaationsa osaamista ja resursseja hankkeen eri vaiheissa. Hankkeen käynnistysvaiheessa yhteistyössä olivat mukana myös opetusteknologiakeskus ja tietotekniikkakeskus.

8.3.2 Yhteistyökumppanit

Yliopisto – TV:n studio saatiin valmiiksi Opetusministeriön hankerahoituksella ja yliopiston tilahallinnon tuella vuonna 2006. Varsinaisen netti-tv-portaalin suunnittelussa ja toteutuksessa olivat mukana tietotekniikkakeskus, opetusteknologiakeskus sekä yliopiston omaa väkeä ja asiantuntijoita. Asiantuntijayhteistyötä on tehty alkuaikojen jälkeenkin. Yliopisto – TV:n materiaali tallennettiin aluksi tietotekniikkakeskuksen valtakunnalliselle serverille, ja palvelu oli alkuvaiheessa ilmainen. Myöhemmin serveripalvelu muuttui maksulliseksi ja Yliopisto – TV:lle hankittiin oma serveri. Palvelua on muutenkin kehitetty ja uudistettu vuosien aikana. Viimeisimmän, vuoden 2012 aikana tehdyssä uudistuksessa, mukana suunnittelussa olivat myös yliopiston tiedotus ja markkinointi. Tässä uudistuksessa Yliopisto – TV:n tekninen toteutus liitettiin yliopiston yhtenäisiin käytäntöihin. (Kangaspunta, haastattelu 2012.)

Yliopisto – TV:n sisällöntuotanto tehdään lähinnä omin voimin, mutta monet yhteydenotoista ja tilauksista tulevat ulkopuolelta. Osasta tilauksista Yliopisto – TV saa maksun, osa tehdään puhtaasti opiskelijatyönä. Tilauksia on paljon: ”välillä tuntuu siltä, että tämä on tuotantoyhtiö”, toteaa Seppo Kangaspunta haastattelussa.

Yliopisto – TV:lla ja viestinnän, median ja teatterin yksiköllä on hyvät yhteydet maan valtamedioihin. Pitkäaikainen yhteistyö Yleisradion Ajankohtaisen kakkosen kanssa toimii hyvin. Yksi tiedotusopin opiskelija vuorollaan on ohjelmassa 3 kk mittaisessa työharjoittelussa. Työharjoittelujärjestelmä toimii ympäri vuoden.

Ajankohtaisen kakkosen ja A-studion ammattilaiset käyvät antamassa palautetta opiskelijoiden harjoitustöistä, ja monet media-alan ammattilaiset toimivat kursseilla sekä opetustuotannoissa opettajina. Vaikuttaa siltä, että monissa medioissa seurataan Yliopisto – TV:n ohjelmia myös rekrytointitarkoituksessa. (Kangaspunta, haastattelu 2012.)

Yliopisto – TV:lla on ollut yhteistyötä mm. Tampereen elokuvajuhlien kanssa. Juhlissa tehdään vuosittain makasiiniohjelma ja erillisprojektina toteutettiin viime vuonna dokumentti suomalaisesta lyhytelokuvasta ja dokumentista Tampereen elokuvajuhlien historian läpi tarkasteltuna. ”Kerro se lyhyesti” dokumentin toteuttivat Ilkka Vehkalahti ja Seppo Kangaspunta sekä joukko tiedotusopin opiskelijoita. Dokumentti julkaistiin mm. Yle Teemalla ja Tampereen elokuvajuhlilla.

Ulkopuolisten yhteistyökumppanien lisäksi Yliopisto – TV:lla ja tiedotusopin opiskelijoilla on paljon yhteistoimintaa oman emäorganisaation kanssa. Kaksi opiskelijaa toteutti yliopiston Tampereella olon 50-vuotisjuhlan kunniaksi dokumentin TAY-Story, joka on kertomus Tampereen yliopiston historiasta. Arkistomateriaalia monipuolisesti hyödyntävä dokumentti on nähtävissä Yle Elävä Arkisto sivustolla (Elävä Arkisto, [www-sivut 12.2.2013](http://www.sivut.12.2.2013)).

Yliopisto – TV on tehnyt myös yliopistoyksiköiden esittelyjä ja mm. videoinserttejä sekä making – of ohjelman Nätyn opetusteatterin projekteihin.

8.3.3 Tekninen toteutus

Yliopisto – TV aloitti toimintansa vuonna 2006. Seitsemän vuotta on Netti – TV:lle pitkä ikä. Matkan varrella portaali on kokenut jo muutaman teknisen uudistuksen. Laitteet ja ohjelmistot vanhenevat nettijulkaisussa nopeasti. Muutama vuosi sitten nykyaikaisena pidetty järjestelmä alkaa olla nyt jo vanhanaikainen. Kameroiden tallentaman kuvan ja netissä jaettavan materiaalin tekninen laatu on noussut. Parantuneet verkkoyhteydet mahdollistavat yhä nopeamman ja laadukkaamman videokuvan välittämisen verkon välityksellä. Laadukkaampi kuva vaatii puolestaan lisää tallennuskapasiteettia ja entistä nopeampia yhteyksiä. Yliopisto – TV:n tekninen kehityspolku on mielenkiintoinen, ja kuvaa hyvin alalla vallitsevaa nopeaa muutostahtia. (Kangaspunta, haastattelu 2012.)

Yliopisto – TV aloitti käyttämällä tietotekniikkakeskuksen valtakunnallista serveriä, jonka käyttö oli aluksi maksutonta. Tietotekniikkakeskus oli Yliopisto – TV:n suunnitteluvaiheen keskeinen yhteistyökumppani. Mediasoittimena oli aluksi Real Player, jonka kuvan laatu oli kuitenkin melko rosainen ja katseluikkuna pienikokoinen. (Kangaspunta, haastattelu 2012.)

Vuonna 2007 tietotekniikkakeskuksen serverin käyttö tuli maksulliseksi. Siksi päätettiin hankkia oma serveri. Samassa yhteydessä siirryttiin käyttämään mediasoittimena Flash Playeriä. Muutosten ansiosta kuvanlaatu ja resoluutio paranivat. Materiaalin saattaminen edit-yksiköstä julkaisualustalle oli kuitenkin yhä monivaiheinen ja teknisesti vaativa prosessi. (Kangaspunta, haastattelu 2012.)

Vuonna 2012 tehtiin viimeisin suuri uudistus. Yliopisto – Tv siirtyi käyttämään julkaisualustana World Press -blogialustaa. Muutoksen myötä Yliopisto – TV:lla on nyt yliopiston kanssa yhteneväiset käytännöt. Videopalvelimena käytetään YouTube -palvelua, jossa yliopistolla on oma tili. Uudistus paransi kuvanlaatua ja helpotti toimintaa monin tavoin. Yliopisto – TV:n päätoimittaja hakee YouTube-tilille ladatut videot yleisön katsottavaksi ja päivittää tekstit, valokuvat ja muun materiaalin blogialustalle. Uudet käytännöt toivat Yliopisto – TV:lle lisää näkyvyyttä ja vähensivät latauksiin sekä päivityksiin käytettävää työmäärää. Materiaalin lataaminen YouTube-tilille on vaivatonta ja videoiden linkittäminen Yliopisto – TV:n julkaisualustalle ja muihin palveluihin helppoa. Päätoimittaja lähettää jokaisesta uudesta päivityksestä sisäisen sähköpostitiedotteen yliopiston väelle. Yliopiston tiedotus jakaa Yliopisto – TV:n linkkejä edelleen. (Kangaspunta, haastattelu 2012.)

Yliopisto – TV:n valitsema netti-tv:n tekninen toteutustapa on täysin erilainen kuin Limetv.fi:n. Yliopisto – TV käyttää valmiita ja suurelle yleisölle suunnattuja palveluita, joiden etuna ovat näkyvyys ja helppokäyttöisyys. Kuten myöhemmin selviää, Yliopisto – TV:n toiminnan pääpaino on laadukkaissa sisällöissä ja journalistiikan opetuksen pedagogisissa perusteissa. Julkaisualustoihin liittyvien teknisten haasteiden ratkaiseminen ja uusien innovaatioiden luominen verkkopalveluihin ei ymmärrettävästi ole ollut Yliopisto – TV:n ydintehtävä, joten tehdyt ratkaisut ovat ymmärrettäviä ja perusteltuja. Limetv.fi puolestaan syntyi osana suurhanketta, jonka tarkoituksena nimenomaan oli edistää innovaatioita ja kehittää media-alaa alueellisesti. Limetv.fi:n tekemät palvelin ja julkaisualustaratkaisut ovat perusteltavissa ja ymmärrettävissä tätä taustaa vasten.

Mielenkiintoista on havaita, että kaksi erilaista organisaatiota on omista lähtökohdistaan päätenyt erilaisiin, mutta ylläpitäjien ja käyttäjien mielestä onnistuneisiin netti-tv – portaalien ratkaisumalleihin. Esimerkit osoittavat, että netti – tv alustan suunnittelussa ei ole olemassa yhtä oikeaa tietä, vaan tärkeintä on tunnistaa ohjelmatyön sekä yleisön tarpeet ja räätälöidä palvelu niiden mukaan. Ylläpidon jatkuvuuden ja sujuvuuden kan-

nalta on tärkeää ymmärtää käytettävissä olevat henkilöresurssit ja mitoittaa portaalin toiminta niiden mukaan.

8.3.4 Sisällöntuotanto

Yliopisto – TV:n toiminta on profiloitu palvelemaan tiedotusopin opetusta. Linjaukset toimivat niin, että Yliopisto – TV ei ole leimallisesti opiskelijoiden oma kanava – kuten on esim. Jyväskylän viestintätieteiden laitoksen opiskelijoiden pyörittämä Visio – TV – eikä myöskään Tampereen yliopiston yleinen tiedotuskanava. Lähes koko ohjelmisto on opiskelijoiden toimittamaa, mutta ohjelmien tyyli on usein ”yleisradiomaista”, valtamedioiden traditioihin tukeutuvaa. Vaikka Yliopisto – TV on ”yliopiston oma kanava”, on esim. luentotaltiointeja ohjelmistossa vähän. Valinta on tietoinen. Tarkoituksena on tuottaa pääasiassa toimitettuja sisältöjä ja valmentaa opiskelijoita kohtaamaan työelämän haasteet. (Kangaspunta, haastattelu 2012.) Pääosa opiskelijoista työllistyy juuri valtamedioihin, joten koulutuksen ja Yliopisto – TV:n ohjelmiston profilointi on ymmärrettävää.

Yliopisto – TV ei kuitenkaan ole pelkkä opetuskanava, vaan ohjelmistoon mahtuu myös taltiointeja yliopiston tärkeistä tapahtumista, kuten avajaisista ja muista juhlista. Opiskelijat julkaisevat portaalissa omia tuotantojaan ja katsojille tarjotaan myös luentotaltiointeja.

Yliopisto – TV:n ohjelmiston runko muodostuu opiskelijoiden kurssitöistä. Ohjelmia syntyy niin paljon, että ohjelmistoa pystytään päivittämään viikoittain syyskuun alusta toukokuun loppuun. Pyrkimyksenä on, että Yliopisto – TV on oikea tv-kanava, jonka ohjelmia myös valtamediat seuraavat ja saavat sieltä itselleen jopa uusia juttuideoita. (Kangaspunta, haastattelu 2012.)

TV1 - nimisiä kursseja on neljä vuodessa. Niillä harjoitellaan uutisten, henkilöjuttujen ja reportaasien tekemistä. 2-3 opiskelijan tuotantoryhmiä muodostuu yleensä 3-4 kpl. Kukin tuotantoryhmä tekee yhden jutun kutakin ohjelmatyyppiä. Valmiit ohjelmat julkaistaan Yliopisto – TV:ssa. Kurssien opettajina toimivat yliopiston omat opettajat ja vierailevat av-alan ammattilaiset. (Kangaspunta, haastattelu 2012.)

TV2 – kursseja on vuodessa kaksi, yksi syksyllä ja yksi keväällä. Kursseilla harjoitellaan makasiiniohjelmien tekoa. Kursseilla on ripeä tuotantotahti, ja opiskelijoiden rotaatio tehtävästä toiseen on nopeaa. Kukin kurssi on lukukauden mittainen ja sen aikana valmistuu 6-9 valmista makasiiniohjelmaa. Kurssin aikana opiskelijat kuvaavat ja toimittavat makasiiniin inserttejä. He huolehtivat myös studio-osuuksien ohjaamisesta, toimittamisesta ja juontamisesta sekä myös studiohenkilökunnan töistä. Kaikki työvaiheet harjoitellaan ja tehdään itse. Opiskelijat tutustuvat omakohtaisesti mm. kuvaajan, äänittäjän, editoijan, mikserin ja ohjaajan töihin. Tavoitteena on saada mahdollisimman laaja käsitys av-alan työtehtävistä, mikä helpottaa myöhemmin työelämässä keskustelua ja yhteydenpitoa eri ammattiryhmien kanssa. Makasiinit käsittelevät usein ajankohtaisia aiheita ja toimituksellisen taustatyön tekeminen on haastavaa. Jutut pyritään tekemään yliopiston, ja mielellään myös Tampereen ulkopuolella. (Kangaspunta, haastattelu 2012.)

Ohjelmistoon saadaan vaihtelua vielä kokeilevan ja dokumentaarisen tv-työpajan tuotoksista. Kurssin vetäjinä toimivat TV-alan ammattilaiset. Tarkoituksena on laajentaa opiskelijoiden tekemisen repertuaaria. Kurssilta valmistuu yleensä 4-8 julkaistavaa teosta. (Kangaspunta, haastattelu 2012.)

Journalistiikan käytännön opetuskursseja siis melkoinen määrä ja niiden sisällöt ja valmiit tuotokset kattavat melko monipuolisesti tavanomaiset TV-kanavien ohjelmatyypit. Kurssitöistä vaikuttaa riittävän runsaasti laadukasta ja monipuolista esitettävää Yliopisto – TV:n ohjelmistoon.

Olen selittänyt tässä Yliopisto – TV:n ohjelmiston muodostumista seikkaperäisesti. Syy on se, että olen joskus kuullut epäilyjä siitä, ettei oppilaitoksen netti-tv:n ohjelmistoa voi tehdä omin voimin, vaan ohjelmien hankinnassa täytyy turvautua kalliisiin ulkopuolisiin ostoihin. Yliopisto – TV:n ohjelmiston tuotantotapa on hyvä esimerkki siitä, että työelämälähtöisen opetustoiminnan tuloksena syntyy suuri määrä ohjelmia, jotka Yliopisto - TV:n tapauksessa muodostavat koko netti-tv-portaalin ohjelmiston rungon. Ohjelmatuotantoa ei siis tarvitse ulkoistaa, vaan monipuolisen netti-tv-kanavan ohjelmistoa voi syntyä opetuksen ja oppimisen tuloksena. Opiskelijoiden osallistuminen Yliopisto – TV:n ohjelmatoimintaan ei merkitse pedagogisten tavoitteiden ja periaatteiden hylkäämistä – päinvastoin. Kyseessä on työelämälähtöinen, käytännöllinen ja monipuolinen oppimismenetelmä, joka saa valtavasti lisäarvoa harjoitustöiden julkisuudesta ja siitä palautteesta, jota netti-tv julkaisualustana tarjoaa.

Yliopisto – TV:n tuotantomalli, joka yhdistää monipuoliset ja ammatillisesti haastavat työtehtävät vahvaan pedagogiseen näkemykseen, sopisi mielestäni hyvin Tredun netti-tv:n sisällöntuotannon esikuvaksi. Ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoiden sisällöntuotannon ammattitaito ei tosin yllä yliopiston tiedotusopin opiskelijoiden taitojen tasolle, mutta puutetta voidaan korvata tuomalla mukaan projekteihin oman organisaation henkilöstön substanssiosaamista. Ulkopuolisissa tilaustöissä voidaan hyödyntää tilaajan ammattitaitoa ja näkemyksiä ottamalla tilaajan edustaja mukaan av-tuotteen suunnitteluun ja valmistusprosessiin. Erilaisten ulkopuolisten ”apuohjaajien” ja ”aputuottajien” käyttöä on kokeiltu TAO av-viestinnän projekteissa paljon ja tulokset ovat olleet usein parempia kuin tapauksissa, jossa ohjelmien tuotanto on ollut pelkästään opiskelijoiden ja opettajien vastuulla. Kyseessä on eräänlainen tuotannon kolmikantamalli, jonka muodostavat opiskelijat, opettajat ja tilaajan edustajat. Tilaajan läsnäolo oppilaitosprojekteissa tuntuu tuovan niihin aitoja työelämän haasteita ja aina kaivattuja tuoreita työelämäkäytäntöjä.

8.3.5 Pedagogiset tavoitteet

Yliopisto – TV:n sisällöntuotannon runko syntyy opiskelijoiden kurssitöistä. Kurssien sisällöt on suunniteltu siten, että opiskelijat saavat monipuolista harjoitusta erilaisten tv-ohjelmien suunnittelusta ja toteutuksesta. Kurssien vaatimustaso ja töiden monipuolisuus kasvavat vähitellen taitojen karttuessa. Kurssien kouluttajina toimivat yliopiston omien opettajien lisäksi ulkopuoliset ammattilaiset, joista monien kanssa yhteistyöllä on jo pitkät perinteet. Ulkopuolisten opettajien käyttö lisää opetuksen moniäänisyyttä ja työelämälähtöisyyttä. Työelämässä tapahtuvat muutokset ja kehitystyö siirtyvät näin nopeasti opetukseen. Opiskelijoilla on puolestaan mahdollisuus esitellä omia ideoitaan työelämän edustajille. (Kangaspunta, haastattelu 2012.)

Yliopisto – TV:n ohjelmisto on hiukan ”yleisradiomainen”. Se on luontevaa, koska useimmat opiskelijat työllistyvät valtamedioihin ja opetuksen tarkoituksena on harjoittaa taitoja valtakunnallisilla tv-kanavilla esitettävien tv-ohjelmatyyppeiden suunnitteluun ja toteutukseen. Pedagogisista syistä Yliopisto – TV:n ohjelmissa pyritään siihen, että sisällöt ovat toimitettuja. Luentojen videointi ja muu tallentava tuotanto jää opetuksessa ja ohjelmistossa vähemmälle. Yliopisto – TV ei myöskään pyri korostetusti olemaan opiskelijoiden vapaa julkaisufoorumi, vaikka myös opiskelijoiden omaehtoisia tuotantoja portaalissa esitetään. Esitetyt rajaukset ovat erityisesti pedagogisesta näkökulmasta

tarkasteltuna tarpeellisia ja auttavat pitämään julkaisutoiminnan painopisteen pedagogisesti tärkeillä osa-alueilla.

Yliopisto – TV:n erillistuotannot tuovat ohjelmistoon vaihtelevuutta ja antavat opiskelijoille mahdollisuuden kokeilla monipuolisesti erilaisten ohjelmatyyppien tuottamista. Erillistuotannot toimivat myös yhteistyöfoorumeina erilaisten sidosryhmien kanssa.

Yliopisto – TV:n saama palaute työelämän edustajilta on ollut positiivista. Julkaisualustan käyttöönoton jälkeen opiskelijoiden valmiustaso on noussut. Monet opiskelijat voidaan esim. Ajankohtaisen kakkosen työharjoittelujaksolla ottaa nyt suoraan mukaan ohjelmien toimitustyöhön. Osa opiskelijoista on jäänyt harjoittelujakson jälkeen toimintukseen ”paikkureiksi”. Joillekin on tarjottu juontotöitä ja opiskelijoiden tekemiä juttuja voi nähdä monissa ajankohtaislähetyksissä. Työllistymisaste on yleensä ollut korkea ja palaute työelämältä harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta kiittävää. (Kangaspunta, haastattelu 2012.) Työelämältä saadun palautteen perusteella voi päätellä, että Yliopisto – TV:n on onnistunut luomaan pedagogisesti onnistuneita opetusmenetelmiä ja toimintatapoja.

8.3.6 Opiskelijoiden kokemuksia

Minulla ei ollut tilaisuutta tehdä kyselyä Yliopisto – TV:ssa työskentelevien opiskelijoiden omista kokemuksista, mutta henkilökunnan saaman palautteen mukaan opiskelijat arvioivat työskentelyn julkaisualustalla mielenkiintoiseksi ja ammatillisen kehittymisen kannalta hyödylliseksi. Yliopisto – TV:ssa saa tehdä monenlaisia juttuja ja työelämäyhteydet ovat hyvät. *”Tässä syntyy toimittajille huomattavan paljon enemmän käytännöllistä kokemusta kuin aikaisemmin. Opiskelijat ovat tosi tyytyväisiä ja innoissaan. Kyllä he ovat tyytyväisiä, koska he saavat niin paljon valmiuksia. Jokaiselta tv-kanavalta on tullut palautetta, että systeemi pyörii tosi hyvin”*. (Kangaspunta, haastattelu 2012.)

Julkaisualusta tarjoaa siis opiskelijoille hyvän mahdollisuuden kehittää osaamistaan monenlaisissa projekteissa. Opiskelijoiden innostus ja motivaatio lähteä mukaan vaativiin erillistuotantoihin kertoo varmasti osaltaan siitä, että opiskelijat haluavat olla mukana konkreettisessa ohjelmatyössä tv-kanavalla jolla on myös oikea yleisö.

8.3.7 Yliopisto TV:n rooli yliopiston markkinoinnissa ja viestinnässä

Yliopisto TV:n pääsivun otsikossa sanotaan: ”*Yliopisto – TV, Tampereen yliopiston netti-televisio*”. Jo otsikko kertoo, että Yliopisto – TV:n on tarkoitus olla enemmän kuin pelkkä tiedotusopin opiskelijoiden opetuskanava. Yliopisto – TV määrittelee lisäksi itse omaa ohjelmistoaan näin: ”*Yliopisto-TV:n ohjelmistokirjo on laaja: uutisia, henkilöjuttuja, reportaaseja, teemallisia makasiineja studiokeskusteluineen, dokumentteja, henkilödokumentteja ja erilaisia kokeilevia tv-tuotantoja. Lisäksi kanavalla näkyy yliopistomaailman ja tapahtumien taltiointeja.*” (Yliopisto – TV, www-sivut 12.2.2013.) Yliopisto – TV on siis linjannut toimintaansa niin, ettei se jättäydy syrjään yliopiston muusta toiminnasta, vaan pyrkii omalla työllään tukemaan emäorganisaation tiedotus- ja markkinointitehtävää.

Käytännössä yhteistyö toimii siten, että päätoimittaja Kangaspunta lähettää yliopiston tiedotukselle aina linkin uusista ohjelmapäivityksistä, ja tiedotus jakaa linkit edelleen haluamallaan tavalla. Yliopisto – TV:n linkkejä löytyy runsaasti yliopiston sivuilta, muualtakin kuin Yliopisto – TV:n omasta portaalista. (Kangaspunta, haastattelu 2012.)

Tiedotus on myös aktiivinen Yliopisto – TV:n suuntaan, joten ohjelma- ja yhteistyöehdotuksia tulee siltäkin suunnalta. Yliopisto – TV on omien voimavarojensa mukaan mukana taltioimassa ja välittämässä tietoa yliopiston tärkeistä juhlatapahtumista, kuten esim. avajaisista. Yliopisto – TV on siis monella tavalla mukana Yliopiston viestinnässä, vaikka se ei pysty ottamaan suurta vastuuta esim. luentojen taltioimisesta ja välittämistä. (Kangaspunta, haastattelu 2012.)

Yliopisto – TV välittää jo olemassa olollaan yliopistosta nykyaikaista ja kehittyvää mielikuvaa. Se on verkkonäkyvyytensä vuoksi väistämättä osa Tampereen yliopiston julkisuuskuvaa ja brändiä.

8.4. Esikuva-arvioinnon johtopäätökset

8.4.1 Oppilaitosten nettisivujen yleisilme

Oppilaitosten nettisivuilla käytettiin vain vähän valokuvia, videoita, musiikkia tai äänitehosteita. Oppilaitosten kehitys- ja projektitoiminta oli verkossa heikosti esiteltyä ja

dokumentoitua. Nuoria aina kiinnostavaa vaihto-opiskelua ei myöskään juuri esitelty. Puutteena oli myös se, että nuorten omia kirjoituksia tai videoita omista opiskelukokemuksista oli esillä vain vähän.

Mikäli oppilaitokset ovat lähiaikoina uusimassa netti-sivujaan, organisaatioiden kannattaisi ottaa edellä luetellut puutteet huomioon. Sivustot tulisi pyrkiä rakentamaan niin, että ne antaisivat opintoihin hakeutuville ja jo opiskeleville nuorille mahdollisimman paljon elämyksellistä tietoa oppilaitoksen tarjoamasta koulutuksesta ja palveluista.

Audiovisuaalisen ja sosiaalisen median hyödyntäminen on tässä markkinointi- ja viestintätyössä avainasemassa.

8.4.2 Netti-tv portaalit

Netti-tv – portaalin rakentamiseen esikuva-arviointi tarjosi monta mielenkiintoista vaihtoehtoa ja lähestymistapaa. Tekninen toteutus on mahdollista tehdä monellakin tavalla, yhtä ja ainoaa oikeaa vaihtoehtoa ei ole olemassa. Limetv.fi oli valinnut tiedostojen tallennuspaikaksi oman serverin, jolle oli yhdessä yrityskumppanien kanssa räätälöity innovatiivinen, katsojan yhteysnopeuden ja päätelaitteen mukaan skaalautuva julkaisualusta. Limetv.fi:n ratkaisu mahdollistaa hakutoiminnolla varustetun arkistoinnin ja koko järjestelmän hallinnan sekä kehittämisen omien ja yhteistyökumppanien muuttuvien tarpeiden mukaisesti. Limetv.fi:n malli mahdollistaa palvelujen tuotteistamisen. Sen voi nähdä tukevan alueellista osaamisrakenteiden vahvistumista Verkko ja media 2013 – projektin määrittelemällä tavalla. Huomionarvoista Limetv.fi:n toiminnassa on alueen yritysten vahva osallistuminen hankkeeseen sekä teknisen että sisällöllisen kehityksen osalta. Alueen yritysten osallistuminen toimintaan parantaa oppilaitoksen työelämäyhteyksiä ja edistää opiskelijoiden työllistymistä.

Yliopisto – TV luopui puolestaan oman serverin hallinnasta ja siirtyi käyttämään Tampereen yliopiston YouTube – tiliä tiedostojen tallennuspaikkana. Muutoksen etuina mainittiin, että näkyvyys lisääntyi ja koko yliopistolla on nyt yhteinen tiedostojen tallennuspaikka sekä latauskäytännöt. Samassa uudistuksessa julkaisualusta muutettiin Word Press -pohjaiseksi blogialustaksi. Alustan etuna on se, että päivittäminen ja tiedostojen lataaminen on entistä helpompaa.

Molemmat portaalit ovat saaneet syntyvaiheessaan projektirahoitusta ja muuta ulkopuolista apua. Saatuja resursseja on käytetty sekä teknisen että sisällöllisen valmiuden ko-

hottamiseen. Tästä voi tehdä johtopäätöksen, että vastaavat hankkeet on myös jatkossa syytä kytkeä valtakunnallisiin tai alueellisiin kehittämishankkeisiin.

Kaksi oppilaitosta päätyi omista lähtökohdistaan täysin erilaisiin teknisiin ratkaisuihin, jotka molemmat vaikuttavat haastattelujen perusteella toimivan tarkoitustaan vastaavalla tavalla. Netti-tv – portaalin tekninen toteutus kannattaa siis suunnitella organisaation oman käyttötarpeen ja – ympäristön mukaan. Oppilaitoksissa tähän vaikuttavat oleellisesti pedagogiset tavoitteet, joista lisää jäljempänä.

Netti-tv – portaalin sisällöntuotannossa oli opiskelijoilla molemmissa oppilaitoksissa merkittävä rooli, mutta erityisesti opiskelijoiden sisällöntuotannon ammattitaito korostui Yliopisto – TV:ssa. Limetv.fi:n vahvuutena olivat projektirahoituksella palkatut verkko-tuottaja ja mediatoimittaja, joiden työpanosta voitiin käyttää hyväksi sisällönsuunnittelussa ja myös tuotantojen toteutusvaiheessa. Yliopisto – TV:n sisällöntuotannon peruskivenä vaikuttivat olevan tv-työn kurssien huolellinen pedagoginen ennakkosuunnittelu ja profilointi. Limetv.fi sai sisällönsuunnittelun vetoapua alueen yrityksiltä ja muilta toimijoilta.

Kummassakaan netti-televisiossa ei ole kokoaikaisia työntekijöitä, mutta suunnitteluun, ylläpitoon ja sisällöntuotantoon osallistuu molemmissa portaaleissa useita henkilöitä, joilla on omat erityisosaamis- ja vastuualueensa. Esikuva-arvioinnin antama malli useamman vastuuhenkilön pyörittämästä netti-tv -portaalista saattaa hyvinkin olla onnistunut, sillä olen myös itse päätenyt ajatukseen, että vain yhden, tarpeeksi ”monilahjakkaan” vastuuhenkilön löytäminen ja rekrytoiminen on vähintään epätodennäköistä.

Molemmissa esikuva-arvioiduissa portaaleissa pedagogiset tavoitteet ja perusteet olivat etusijalla. Lähtökohtana oli kehittää opiskelijoille hyödyllinen ja mielekäs oppimisympäristö, joka palvelee työelämälähtöisyyttä, työelämäyhteistyötä ja tekemällä oppimista. Tarkoitus on ollut korostaa oppijan omaa aktiivisuutta tiedon ja osaamisen tuottajana. Opiskelijoilta tullut palaute oli molemmissa tapauksissa positiivista. Opiskelijat olivat tiedostaneet hyvin netti-tv -työskentelyn merkityksen ammattitaidon kehittymisen kannalta.

Kun pedagogiset tavoitteet täyttyvät onnistuneesti, portaalit palvelevat ikään kuin sivutuotteena oman organisaation viestintää ja markkinointia, ja pystyvät kommunikoimaan onnistuneesti yritysten ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa.

Netti-tv – toimintaan osallistuneiden opettajien ja opiskelijoiden kokemukset olivat hyviä, eikä haastatteluissa tai muissa yhteyksissä tullut esille minkäänlaista kritiikkiä netti-tv – toimintaa kohtaan. Työssäoppimispaikoilta tullut palaute osoitti netti-tv – toimintaan osallistuneiden opiskelijoiden valmiustason nousseen. Netti-tv henkilökunnan kokemukset yritysyhteistyöstä olivat positiivisia.

Netti-tv – toiminta vaikuttaa siis olevan hyvä ja mielekäs tapa järjestää av-alan koulutusta työelämälähtöisesti.

9 Netti-tv julkaisutarve ja käyttäjäryhmät Tampereen ammattiopistossa

9.1. Yleistä

Tampereen ammattiopiston eri osastoilla ja projekteissa syntyy suuret määrät mediatuotteita, mutta koululla ei ole ollut sopivaa keskitettyä julkaisualustaa tuotteiden esittämiseen ja tallentamiseen. Tuotettua materiaalia on jossain määrin julkaistu netin ilmaisfoorumeilla, mutta materiaalin löytäminen niiltä ilman täsmällistä linkitystietoa on mahdotonta. Nettiin ladattu materiaali on siis löydettävissä vain sen lataajan jakaman tiedon perusteella. Käytännössä tämä tieto kulkeutuu vain erittäin pienelle joukolle esim. projektihenkilöstöä. Projektin loputtua tieto materiaalin olemassaolosta ja sijainnista vähitellen unohtuu, eikä tehty työ jää hyödyttämään organisaatiota. Käyttävän julkaisujärjestelmän pitäisi olla sellainen, että kaikki ladattu materiaali on löydettävissä yhden yleisesti tunnetun osoitteen kautta. On tärkeää, että materiaali on ryhmitelty loogisesti ja se on löydettävissä myös jonkinlaisen hakutoiminnan avulla.

9.2. AV-viestinnän koulutus

Tampereen ammattiopiston av-viestinnän koulutukselle netti-tv – alusta on välttämätön opetus- ja oppimisympäristöjen kehittämistyökalu. Kaikkialla maailmassa kaupalliset ja yleishyödylliset av-toimijat suuntaavat resursseja netissä tapahtuvan mediajulkaisemisen kehittämiseksi. Kaupallisella puolella tämä tarkoittaa sisällöllisesti mielenkiintoisen netti-palvelun tuottamista, johon on jo suunnitteluvaiheessa kehitetty monipuoliset ansaintatyökalut. Tyypillisiä ovat mm. tv-sarjojen ympärille rakennetut sivustot, jotka tarjoavat faneille videomateriaalia, taustatietoa ohjelmasta ja hyvin organisoidun oheistuotteiden verkkokaupan. Opetuksen kannalta tämä merkitsee tv-työn, äänityön, julkaisugrafiikan ja verkkomultimedian opetussisältöjen yhdistämistä yhdessä tuotteessa. Teknisen osaamisen monipuolistumisen lisäksi työelämän uudet virtaukset vaativat muutoksia myös ajattelutavoissa. Perinteiset raja-aidat av-viestinnän eri osa-alueiden välillä poistuvat ja tuotannonsuunnittelun sekä ansaintalogiikan merkitys kasvaa.

Av-viestinnän opiskelijoille pitää tarjota mahdollisuus työskennellä jo opiskeluaikana työelämälähtöisessä oppimisympäristössä. Netti-tv tarjoaa mahdollisuuden myös uudelleen työllämyhteistyöhön. Netti-tv -alustaa voi hyödyntää mm. työharjoittelupaikkojen esittelyssä. Työnantajalle tämä antaa mahdollisuuden markkinoida itseään opis-

kelijoiden käyttämän julkaisualustan kautta. Netti-tv:ssa julkaistavat oppilastyöt toimivat rekrytointityökaluina ja lisäävät opiskelijoiden keskinäistä vuorovaikutusta oppilaitoksen sisällä. Verkostoituminen voi laajentua parhaimmillaan valtakunnalliseksi ja jopa kansainväliseksi. Netti-tv toimii työ- ja julkaisualustana myös moninaisille oppilaitosyhteistyöprojekteille sekä ulkopuolisille tilaustöille. Yhä useampi tilaaja haluaa avutuotteen valmistamisen lisäksi tilata tuotteelle lataus- jakelu- ja katselupalvelun Internetissä.

Av-viestintää on ryhdytty lisääntyvästi käyttämään sellaisillakin aloilla, joilta ei perinteisesti löydy av-osaamista. Tämä on merkinnyt sitä, että av-tuotantoyhtiöiden on entistä enemmän tarjottava palvelupaketteja, joihin esim. perinteisen videotuotannon lisäksi kuuluu julkaisujärjestelmän suunnittelu, ylläpito ja päivittäminen sekä sosiaalisen median käytön suunnittelu ja toteuttaminen. Tuotantoyhtiöt joutuvat palvelupaketteja räätälöidessään yleensä turvautumaan alihankkijoihin. Tämä toimintamalli tulee lähitulevaisuudessa olemaan eräs tärkeimmistä av-alan opiskelijoita työllistävästä suuntauksista. Netti-tv on tämän uuden monialaisen ja verkostoituneen toimintamallin välttämätön oppimisalusta.

9.3. Kansainvälinen toiminta

Mediajulkaisemisen tarpeet ja mahdollisuudet ovat kansainvälisessä toiminnassa laajat. Erilaisia kv-projekteja käynnistyy vuosittain lukuisia. Usein haasteena on löytää yhteinen ja helppokäyttöinen työ- sekä julkaisualusta. Lisäksi projektit tarvitsevat julkisuutta ja konkreettisia tuotoksia evaluointia varten. Valmiiksi testattu ja räätälöity julkaisujärjestelmä säästää ”keksimästä pyörää” uudelleen aina uuden projektin alkaessa. Julkaisujärjestelmä, johon on mahdollista liittää sosiaalisen median palveluja, antaa opiskelijoille mahdollisuuden omaehtoiseen työskentelyyn ja kanssakäymiseen kansainvälisen projektiväen kanssa.

TAO av-viestintä on kuvannut jo muutaman vuoden ajan esittelyvideoita ulkomaisista työharjoittelupaikoista ja oppilaitoksista. Valmiit tuotteet on poltettu dvd-levyille, ja ainakin osa niistä on lainattavissa TAO:n kirjastosta. Tavoitteenamme on saada videot julkaistavaksi netti-tv:n avulla ja rakentaa tulevaisuudessa vähitellen laajeneva videokirjasto ulkomaisista harjoittelupaikoista.

Netti-tv:n käyttömahdollisuuksia kv-toiminnassa kartoitettiin alustavasti ”Students voices across the Europe” projektissa. Projektin tarkoituksena on rohkaista opiskelijoita luovaan vuorovaikutukseen ja lisätä kulttuurien välistä ymmärrystä. Tuloksena syntyi teatteriesityksiä, valokuvia, videoita ja multimediakooste. Kv-projektin tavoitteet soveltuivat siis hyvin esiselvityksen tarpeisiin. Haasteena on löytää tämän tapaisia projekteja varten katsojan päätelaitteen mukaan skaalautuva ja yhteysnopeuden tunnistava mediasoitin, jota on mahdollista käyttää myös eri kielillä. Käyttäjien on kyettävä lataamaan ja katsomaan materiaalia itsenäisesti. Yhteyksien on oltava niin nopeat, että videokuvaa voi katsella ilman latausaikoja. Tampereen ammattiopiston toimintaympäristössä netti-tv:n materiaalipankki on hyvä sijoittaa jonkun palveluntarjoajan ulkopuoliseen verkkoon, niin ettei julkaisualustan toiminta esty tietoturva vaatimusten takia.

Kv-toiminnan mediajulkaisemisen suurimmat haasteet tuntuvat olevan asenteissa ja eri maiden erilaisissa toimintamalleissa ja suhtautumistavoissa esim. sosiaaliseen mediaan. Projektien vastuutahojen olisi hyvä miettiä julkaisutapoja ja formaatteja yms. koskevia asioita jo etukäteen ja tuoda ensimmäiseen projektikokoukseen valmis mediajulkaisemisen toimintamalliehdotus. Mikäli mediajulkaisukokonaisuutta yritetään ratkaista vasta kokouksessa, ei lopputulos oletettavasti ole onnistunut. Syitä tähän on useita. Osa opettajista ja projektityöntekijöistä pelkää julkaisujärjestelmiä ja kokee niiden käytön hankalaksi. Joissain oppilaitoksissa opiskelijoiden ei ole luvallista käyttää koulussa Internetiä ja esim. sosiaalisen median palveluja. Joissain oppilaitoksissa tietoliikenneyhteyksien hitaus hankaloittaa mediajakelua Internetin välityksellä. Osallistujien tietotekniset taidot ovat usein erittäin kirjavat, joten projekteihin kannattaa varata resursseja työ- ja julkaisualustojen käyttökoulutukseen. On tärkeää valita jo etukäteen toimiva mediajulkaisujärjestelmä ja varmistaa sen sopivuus kaikille yhteistyötahoille.

9.4. Ammattialojen tarpeet

Tampereen ammattiopistossa on useita opetettavia ammattialoja. Netti-tv:n yhdeksi päätehtäväksi muodostuukin ammattien ja tutkintojen ajantasainen esittely. Netti-tv -hanketta esiteltiin koulutuspäällikkökokouksessa 20.5.2011. Netti-tv – hanke nähtiin tarpeelliseksi ja sen kehittämiseksi tuli monia ehdotuksia. Koulutuspäälliköt toivoivat julkaisualustaan rakennetta, jossa jokaisella osastolla on oma ”sivunsa tai kanavansa”, joilla voidaan esitellä osastojen toimintaa ja kalustoa. Netti-tv:ssa olevan materiaalin on oltava ajantasaista. Siksi materiaalin tuottamiseen ja julkaisemiseen tarvitaan avuksi netti-tv:n oma tuottaja. Kokous toivoi yleissuunnitelmaa siitä, minkälaista materiaalia

osastojen sivuilla tulisi olla. Yleissuunnitelma varmistaa hyvän yleisilmeen ja tarvittavan yhtenäisyyden säilymisen. Toisaalta osastoilla nähtiin tarpeelliseksi voida muokata osastojen omia sivuja osastojen omaan tyyliin ja ilmeeseen sopiviksi. Osa osastoista valmistaa itse av-materiaalia toiminnastaan. Heillä on hyviä valmiuksia omaehtoiseen av-materiaalin tuottamiseen myös netti-tv – alustalle. Osa osastoista tarvitsee ulkopuolisen toimijan apua esim. esittelyvideoiden tekemiseen. TAO av-viestintä voi osaltaan olla mukana esittelyvideoiden teossa, mutta osastojen suuren määrän vuoksi osa työstä on pakko tilata ulkopuoliselta toimittajalta. Osastojen esittely voitaisiin toteuttaa valmistamalla esim. 25 kpl. 2 min. pitkiä esittelyvideoita, jotka julkaistaan keskitetysti netti-tv – alustalla. Lisäksi voitaisiin vuosittain valmistaa opiskelijahakuun liittyvä esittelyvideo. Näiden esittelyvideoiden tekemiseen tarvitaan budjetista määräraha. Osastojen toimintaa voitaisiin esitellä ja mainostaa valmistamalla videoita erityisen merkittävistä tilaustöistä. Esimerkkinä mainittiin pintakäsittelyosaston keväänä ja kesänä 2011 suorittama Tampereen Vanhan kirkon maalaus. Taitaja-tapahtumiin liittyvästä toiminnasta toivottiin myös esittely- ja seurantavideoita. (Koulutuspäällikkökokous, keskustelumuistio 20.5.2011.)

9.5. Viestintä ja markkinointi

Viestinnän ja markkinoinnin tarpeita kartoitettiin 23.5.2011 pidetyssä kokouksessa (Röör, keskustelumuistio 23.5.2011). Viestinnän ja markkinoinnin toiminta kanavoi osastojen ja ammattialojen tarpeita. Edellisessä kappaleessa mainittu tutkintojen ja ammattien esittely on siten myös viestinnän ja markkinoinnin näkökulmasta netti-tv:n eräs päätehtävästä. Osastojen mainonta ja esittely on parasta hoitaa suoraan osastojen kautta eikä viestinnällä ja markkinoinnilla ole tarvetta varsinaiseen omaan mainosmateriaaliin netti-tv:ssä. Netti-tv toiminta vaatii onnistuakseen uuden henkilöresurssin, tuottaja/verkkoviestinnän suunnittelijan palkkaamisen.

Verkkoviestinnän kehittäminen on tärkeää koko toisella asteella. Tämä olisi hyvä ottaa henkilöresursseja suunnitellessa huomioon. Viestintä ja markkinointi suunnittelee TAO:n netti-sivujen uusimista 2011–2012 vuosien aikana. Esille tuli kysymys, kuinka kiinteä osa TAO netti – tv – portaali on TAO:n uusia nettisivuja. Netti-tv voi olla oma kokonaisuutensa, johon on linkitys TAO:n sivustolta tai netti-tv voidaan upottaa kiinteämmin TAO-sivuston sisään. Osastojen toivoma osastojen oman ilmeen muokkausmahdollisuus saattaa olla helpompi toteuttaa, jos netti-tv ei ole kiinteä osa TAO:n virallista sivustoa. Lisäksi netti-tv:n päivittäminen on helpompaa, mikäli se ei ole kiinteästi

kytköksissä TAO – sivustoon. Toisaalta kiinteä upotus tuo tiettyä yhtenäisyyttä ja auttaa katsojaa löytämään ladatun materiaalin helpommin.

Esille tuli myös tarve kehittää avoimet ovet -konseptia, ja liittää tähän kehitystyöhön esim. esittelyvideoita. Myös uutissähkeiden toimittamista TAO av-viestinnän resurssein voisi kokeilla. Av-viestintä voi pyörittää uutissähketoimintaa osana normaalia opetusta. Sosiaalisen median käyttöä kokeillaan maltillisesti. Sosiaalinen media vaatii jatkuvaa päivittämistä ja sen panos/tuotos hyötysuhde koetaan markkinoinnissa epävarmaksi. (Röör, keskustelumuistio 23.5.2011.)

9.6. Kirjasto- ja tietopalvelut

Kokouksessa TAO:n kirjasto- ja tietopalveluiden edustajan kanssa 20.5.2011 (Suoniemi, keskustelumuistio 20.5.2011) ilmeni, että kirjasto- ja tietopalveluilla on tarvetta netti-tv:n kautta tapahtuvaan toiminnan esittelyyn ja markkinointiin. Tietopalveluiden liittäminen netti-tv alustaan on myös mahdollista. Esim. MOT-sanakirjan saa toimimaan netti-tv:n ja osastojen omien sivujen kautta.

Kokouksessa pohdittiin myös indeksointi- ja hakupalvelun liittämismahdollisuutta netti-televisioon. TOKI-verkkokirjaston hakukone pystyy hakemaan tiedostoja verkossa sijaitsevista materiaalipankeista. Hakukonetta ei ilmeisesti kuitenkaan saa upotettua suoraan netti-tv käyttöliittymään, vaan hakukoneeseen täytyy mennä verkkokirjaston etusivulle vievän linkin kautta. Linkitys on kuitenkin helppo rakentaa ja hakukone yksinkertainen käyttää. TOKI-verkkokirjasto siis mahdollistaa materiaalipankissa olevan aineiston indeksoinnin ja hakemisen asiasanoilla. Työnkulku on järjestettävissä seuraavalla tavalla. Ensin tuotanto-organisaatio valmistaa videon yhteistyössä netti-tv tuottajan kanssa. Seuraavaksi tuottaja lataa valmiin videon materiaalipankkiin ja lähettää tiedon ladatusta videosta sähköpostitse kirjastolle. Viesti sisältää linkitystiedot sekä tuotanto-organisaation, tuottajan ja kirjaston edustajan yhdessä sopimat videon haussa käytettävät asiasanat. (Suoniemi, keskustelumuistio 20.5.2011.) Menetelmä vaatii yhteistyötä tuotantoketjun eri osien välillä ja korostaa jälleen kerran tuottajan roolin merkitystä netti-tv:n toiminnan organisoinnissa.

Netti-tv:n ja kirjaston yhteistyö on luontevaa ja ristiin linkitykset tuovat molempien toimintaan lisäarvoa. Eri oppilaitosten kirjastoilla on Pirkanmaan seudulla vireää yhteistyötä, ja verkkokirjasto jo nyt maakunnallinen ja laajentumassa myös lukioihin. Verk-

kokirjaston kehitys nostaa esiin ajatuksen myös netti-tv:n laajentamisesta koko toista astetta koskevaksi. (Suoniemi, keskustelumuistio 20.5.2011.)

10 TAO netti-tv toteutussuunnitelma

10.1. Opetus ja oppimisympäristöjen kehittäminen

Netti-tv on av-viestinnän opiskelijoille ennen kaikkea ajanmukainen oppimisalusta, jossa opiskelijat pääsevät kokeilemaan ja kehittämään verkkojulkaisujärjestelmän kaikkia osa-alueita. Av-media on globaalisti kehittymässä niin, että perinteiset roolit katsojan/kuluttajan ja materiaalin tuottajan välillä ovat katoamassa. Varsinkin sosiaalisessa mediassa kuluttaja on samaan aikaan sekä av-materiaalin katsoja että tuottaja. Av-mediasta on kaikilla aloilla tullut osa arkipäivää. Puusepäntuotteet, kampaamot ja catering-palveluyritykset mainostavat itseään netissä. Mainoksiin liittyy yhä useammin myös videokuvaa tai sosiaalisen median palveluja. Kaupallisen alan osaajat joutuvat päivittäin ottamaan työssään huomioon verkossa tapahtuvan mainonnan ja sähköisen kaupankäynnin kasvavat mahdollisuudet. Verkkoon siirtyvä mainonta ja liiketoiminta on kansainvälistä. Se asettaa uusia vaatimuksia kielitaidolle ja eri kulttuurien tuntemukselle. Av-mediasta on tullut kaikki koulutusalat läpäisevä osaamisalue, joka tunkeutuu varsinkin sosiaalisen median kautta kaikkialle työhön ja vapaa-aikaan. Av-media on siis integroitunut kaikkiin elämän aloihin. Netti-tv:n avulla av-median käyttöä on mahdollista edistää myös Tampereen ammattiopistossa globaalien kehityssuuntien mukaisesti.

Netti-tv ei siis ole oppimisalusta vain av-viestinnän opiskelijoille, vaan se on nähtävä läpäisyperiaatteella kaikkeen opetukseen ja projektitoimintaan liittyvänä kehityksen komponenttina.

Netti-tv mahdollistaa valokuvien, ääni- ja videotiedostojen lataamisen, jakamisen sekä katsomisen missä päin maailmaa tahansa. Se on siis opetuksen ja oppimisen työkalu, jonka käytön etuna on riippumattomuus luokkahuoneista ja lukujärjestyksen tuntijaosta.

Netti-tv:n tuottajan tehtävänä on esitellä, kouluttaa ja organisoida netti-tv toiminta niin, että edellä mainittu läpäisyperiaate toteutuu, ja netti-tv:sta muodostuu koko Tampereen ammattiopiston yhteinen oppimisen ja osaamisen työkalu. Netti-tv:n suunniteltu rooli oppimisympäristöjen kehittämistyössä ja kv-toiminnassa avaa mahdollisuuksia ulkopuolisen rahoituksen hakemiseksi esim. Opetushallituksen kansallisista kehittämishankkeista, koulujen kansainvälistymistä tukevista valtionavustuksista tai Euroopan sosiaalirahastosta.

10.2. Viestintä ja markkinointikäyttö

Netti-tv:n viestintä ja markkinointikäytölle voidaan luoda seuraavanlainen toimintamalli. Netti-tv:n tuottaja ja viestintä- ja markkinointiosasto tekevät keväisin seuraavaa lukuvuotta koskevan vuosisuunnitelman, johon tarvittavat netti-tv:ssä julkaistavat tuotannot ja niiden alustava aikataulu kirjataan. Tuottaja pyrkii löytämään tuotannoille kuvaus- ja editointiresursseja ja valvoo tuotantojen valmistumista. Viestintä ja markkinointi on toimitusvastuussa eli varsinainen sisältö, mahdollinen käsikirjoitus, tekstit yms. tulevat tiedotuksen ammattilaisilta. Netti-tv:ssä voidaan julkaista vuosittain esittelyvideot sekä nuorten että aikuisten hauista, esittää avoimien ovien päivään liittyvää materiaalia ja esitellä erilaisia koko ammattiopistoa koskevia tapahtumia. Uutissähkeiden kuvaaminen ja editointi onnistuu yhdistämällä av-viestinnän opetusta netti-tv -toimintaan. Lisäksi netti-tv:n kautta voidaan julkaista erilaisia videotervehdyksiä ja -tiedotteita.

Toimiva ja näkyvä julkaisujärjestelmä toimii jo itsessään ammattiopiston mainoksena. Se välittää mielikuvaa avoimesta, edelläkävystä ja kehittyvästä organisaatiosta.

10.3. Kansainvälinen toiminta

Netti-tv tarjoaa kv-projektien käyttöön työ- ja julkaisualustan, jota on mahdollista käyttää mistä päin maailmaa tahansa. Tiedostojen lataaminen, jakaminen ja katsominen on siis mahdollista myös yhteistyökumppaneille. Netti-tv:tä voidaan hyödyntää kv-toiminnassa seuraavan toimintamallin avulla. Aina kun uusi kv-projekti hyväksytään toteutettavaksi tai lähdemme mukaan jonkun yhteistyötahon hallinnoimaan projektiin, projektiväki pitää neuvottelun netti-tv:n tuottajan kanssa. Neuvottelussa selvitetään millaista mediajulkaisutarvetta projektilla mahdollisesti tulee olemaan ja millaisia resursseja tuottajalla on tarjota projektin käyttöön. Mikäli projektille on osoitettava tuotantoresursseja, tuottaja huolehtii niiden kohdistamisesta ja valvoo tuotantojen edistymistä. Projektiväellä on toimitusvastuu eli mahdollinen käsikirjoitus, tekstit yms. tulevat projektin tavoitteet ja tarpeet tuntevalta taholta.

Netti-tv -alustasta valmistetaan englanninkielinen sähköinen esite, jossa netti-tv -alustan mahdollisuudet lyhyesti esitellään. Esite lähetetään yhteistyökumppaneille ja heidän kanssaan neuvotellaan onko alusta sopiva projektin käyttöön. Tarkoituksena on markkinoida projekteille mahdollisimman valmis ja helppokäyttöinen julkaisujärjestelmä, jonka käyttöönottokynnys on matala.

Kv-toiminta, av-viestintä ja tuottaja rakentavat yhdessä määrätietoisesti netti-tv:ssa julkaistavaa videokirjastoa ulkomaisista harjoittelu- ja opiskelupaikoista. Eri osastojen opiskelijavaihtoja seuraamaan ja dokumentoimaan voidaan lähettää av-viestinnän opiskelijoita entiseen tapaan. Mikäli taitoa ja innostusta riittää, voivat eri alojen opiskelijat kuvata vaihtodokumentteja myös itse. Tekninen laatu ei ole pääasia, vaan kuvata voi myös kotivideokameralla tai jopa kännykkäkameralla. Autenttisuus ja tunnelman välittäminen ovat etusijalla. Verkossa oleva videokirjasto antaa tietoa ja rohkaisua vaihtoon lähtöä miettiville. Se välittää samalla kuvaa ammattiopistosta kansainvälisenä ja kehittyvänä oppilaitoksena. Maksutonta videokuvaa välittävät palvelut kuten Bambuser, mahdollistavat reaaliaikaisen videokuvan lähettämisen kännykkäkamaralla ulkomailta esim. Facebookin kautta kotiväelle, opiskelukavereille ja opettajille.

10.4. Projektitoiminta

Projektitoiminnassa voidaan käyttää samanlaista toimintamallia kuin kv-toiminnassa. Aina kun uusi projekti hyväksytään toteutettavaksi, järjestetään neuvottelu netti-tv:n tuottajan kanssa. Neuvottelussa selvitetään millaisia mediajulkaisutarpeita projektilla on ja miten projektin tiedotusta, julkisuutta ja arvioitavuutta voidaan edistää netti-tv:n keinoin. Tuottaja selvittää millaisia resursseja projektin mediatuottamiseen on mahdollista saada ja valvoo aloitettujen projektien valmistumista. Toimitusvastuu on projektiväellä, eli mahdollinen käsikirjoitus, tekstit yms. tulevat projektin tarpeet ja tavoitteet tuntevalta taholta. On hyvä muistaa, että erilaisilla projekteilla on hyvin erilaiset mediajulkaisutarpeet, eikä ole tarkoituksenmukaista suunnata mediatuotantoresursseja yhtä paljon jokaiselle projektille. Jonkun projektin tarpeisiin riittää sarja valokuvia, joku toinen tarvitsee laajan esittelyvideon. Tärkeintä kuitenkin olisi, että jokaisesta projektista on myös netti-tv:ssa pieni esittely, vaikkapa muutamalla valokuvalla tai videonpätkällä ryyditettynä.

10.5. Ammattialat

Netti-tv toimii TAO:n eri ammattialojen ja osastojen tiedotus- ja markkinointikanavana. Tyypillisiä käyttötarkoituksia tulevat olemaan osastojen toiminnan ja laitteistojen esittelyt sekä erilaisten opetusvideoiden ja valokuvien lataaminen ja jakaminen. Kaiken alustalle ladattavan materiaalin ei tarvitse olla julkista, vaan netti-tv:n materiaalipankkia voi mainiosti käyttää esim. opetuksessa käytettävien mediatiedostojen säilytyspaikkana ilman julkaisupakkoa.

Kun osastoille tulee mielenkiintoisia projekteja, tilaustöitä tai tapahtumia, osastolta otetaan yhteyttä netti-tv:n tuottajaan, joka tutkii löytyykö toteutukseen resursseja. Taltiointityötä on tosin hyvä tehdä mahdollisimman paljon osastojen omin voimin, mieluiten opiskelijoiden itsensä toimesta. Autenttisuus, tunnelma ja nuorilta nuorille tapahtuva viestintä ovat tärkeintä. Tuottajalta voi kysyä apua mm. sosiaalisen median palveluiden liittämiseksi osaston omille sivuille.

10.6. Resurssit

Netti-tv:n suunnittelu, rakentaminen, käyttöönotto ja toiminta vaativat yhden kokopäivätoimisen työntekijän palkkaamisen. Työssä vaaditaan hyvää ammattitaitoa sekä avustamisessa että verkkoviestinnän suunnittelussa. Työnimikkeenä on esiselvitysvaiheessa ollut tuottaja/verkkoviestinnän suunnittelija, mutta jatkossa on kenties parempi käyttää ytimekästä tuottaja nimikettä. Netti-tv:n suunnitteluvaiheessa on hyvä varautua myös ulkopuolisten asiantuntijoiden palkkakuluihin varsinkin käyttöliittymän suunnittelussa.

Av-viestintä tuottaa netti-televisioon monenlaista materiaalia. Tyypillisiä esitettäviä tuotteita ovat lopputyöt sekä asiakastyöt, joille tilaaja haluaa julkaisukanavan. Tilaustöiden julkaiseminen toimii samalla netti-tv:n ja av-viestinnän referenssinä. Av-viestinnän opetus- ja projektiresursseja voidaan käyttää esim. osastojen esittelyvideoiden tekemiseen ja uutissähketoiminnan pyörittämiseen. Av-viestinnän tuotantoresurssit eivät kuitenkaan ole rajattomat eivätkä jakaudu tasaisesti pitkin lukuvuotta. Varsinkin esittelyvideoiden valmistuksessa on syytä varautua käyttämään ulkopuolisia toimittajia.

Osastot valmistavat jo nyt jonkun verran av-materiaalia toiminnastaan ja joillakin osastoilla on omia kuluttajatason videokameroita. Uusien, muutaman sadan euron hintaisten HD-videokameroiden kuvanlaatu on riittävä netti-tv alustalle. Laiteresurssien lisäämiseksi jokaiselle osastolle kannattaa hankkia oma HD-videokamera. Videoeditointiin voi käyttää esim. koulun työasemista löytyvää Movie Maker ohjelmaa. Ammattiopistolla on tällä hetkellä oppilaitoslisenssejä Adobe CS6 Premiere videoeditointiohjelmistoon. Editointiohjelma pyörii hiukan tavanomaista tehokkaammalla työasemalla. Osastoilla voidaan toteuttaa kysely, jossa haetaan videomateriaalin tuottamisesta kiinnostuneita opettajia ja opiskelijoita. Tuottaja organisoii ilmoittautuneille perustason videokuvauksen ja editointikoulutusta.

10.7. Tuottajan työnkuva

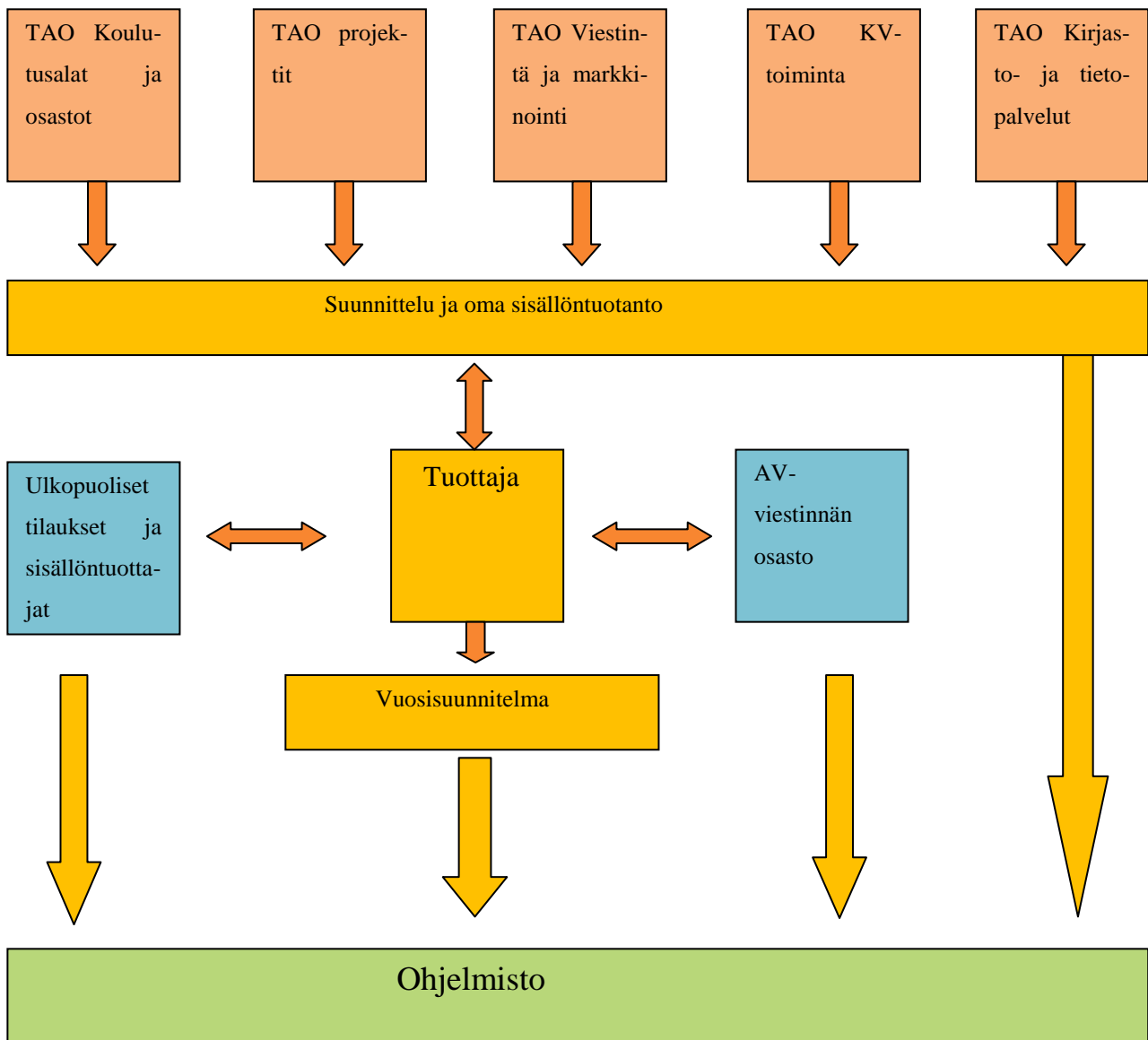
10.7.1 Suunnitteluvaihe

Tuottajan toimenkuvaan kuuluu tehdä lopullinen aineistopankin ja käyttöliittymäohjelman tekninen testaus sekä huolehtia tarpeellisten muutosten ja päivitysten teettämisestä järjestelmiin. Tuottaja suunnittelee myös sosiaalisen median käytön ja kytkemisen käyttöliittymään. Tuottaja liittää ohjelmiin hakutoiminnan yhdessä kirjasto- ja tietopalveluiden kanssa sekä huolehtii mahdollisten interaktiivisten elementtien, kuten kommentointimahdollisuuden tuottamisesta alustalle. Tuottaja tarvitsee tähän työhön asiantuntijapua julkaisujärjestelmien hallinnoijilta. Teetettävä työ on otettava budjetissa huomioon.

Käyttöliittymän graafisen ilmeen ja toiminnan suunnittelussa tuottaja tarvitsee ulkopuolista asiantuntijaa. Tämäkin on hyvä ottaa budjetoinnissa huomioon.

Sisällöntuotannon osalta tuottajan työnä on täsmentää eri osastojen julkaisutarpeet ja omat tuotantoresurssit sekä sopia vuositasolla osastojen kanssa tehtävät tuotannot. Tässä yhteydessä on erityisen tärkeää kartoittaa vuositasolla suuret ja merkittävät tapahtumat kuten Taitaja-kilpailu sekä osastojen merkittävät tilaustyöt. Viestinnän ja markkinoinnin kanssa sovitaan vuositasolla tehtävät tuotannot. Kirjasto- ja tietopalveluiden sekä kv- ja projektitoiminnan kanssa käydään läpi sama menettely. Erityisesti tuottajan olisi kyettävä löytämään sellaiset hankkeet ja tapahtumat, jotka tukevat ja vievät eteenpäin mm. toisen asteen tuotantostrategiaa ja TVT-strategiaa ja edistävät oppimisympäristöjen kehittämistä. Neuvottelujen tuloksena syntyy vuosisuunnitelma, johon TAO:n eri toimijoiden tarpeet tehtävistä av-tuotannoista on listattu. Tuotannoille etsitään tekijät joko osastojen sisältä, av-viestinnästä tai käytetään ulkopuolisia tuotantoyhtiöitä. Ensimmäinen tuotantovuosi antaa kokemuksia siitä, miten paljon av-materiaalia on mahdollista tuottaa organisaation sisällä ja kuinka paljon tarvitaan resursseja ulkopuolisiin ostoihin. Tuotantojen vuosimäärän kanssa kannattaa ensi alkuun olla maltillinen ja keskittyä tuotantojen suunnittelun, hallinnan ja yhteistyön kehittämiseen.

Netti-tv:n tuotantokaavio:

Yllä oleva tuotantokaavio kuvaa tuottajan keskeistä roolia ohjelmiston- ja tuotannon suunnittelussa. Varsinainen ohjelmatyö tehdään av-viestinnän osastolla ja TAO:n eri toimijoiden tuottamana tai tilataan ulkopuolisilta sisällöntuottajilta.

10.7.2 Toteutusvaihe

Tuottajan työ on toteutusvaiheessa lähinnä normaalia av-tuottamista, jossa keskeisellä sijalla on osastojen tarpeiden selvittäminen, yhteydenpito yhteistyökumppaneihin, tehtävien tuotantojen resursointi, sopimusten tekeminen, aikataulutus, tuotannon valvonta, ja valmiiden tuotteiden lataaminen julkaisualustalle sekä tarvittavien tietojen lähettämi-

nen kirjastolle indeksointia varten. Tuottaja on vastuussa julkaisualustalle ladattavan materiaalin sisällöstä lain edellyttämällä tavalla.

10.8. Koulutus ja jakaminen

Julkaisujärjestelmän käyttöön on annettava koulutusta kaikille toimintaan liittyville organisaatioille ja osastoille. Lisäksi toiminnan esittelyyn osastokohtaisesti on hyvä varata aikaa. Koulutus ja esittely kannattaa aloittaa vasta sitten, kun sekä käyttöliittymä että aineistopankki on saatu toimimaan moitteettomasti. Koulutuksen ja esittelyn toteuttamisesta vastaa tuottaja.

Mahdollisten yhteistyökumppanien etsiminen kannattaa aloittaa jo suunnitteluvaiheessa, ja netti-tv:n liittämässä erilaisiin projekteihin kannattaa olla aktiivinen. Kannattaa pohdita myös lukioiden ottamista mukaan netti-tv -palveluun.

10.9. Rahoituksen hakeminen

Rahoituksen hakemisen suunnittelua varten on viisainta perustaa toimikunta, sillä ammattiopiston ulkopuolelta palkattavalla tuottajalla ei välttämättä ole tarvittavaa projektieikä rahoituksenhakukokemusta. Toimikuntaan kutsutaan edustajia esim. ammattiopiston projektitoiminnasta, kv-toiminnasta, Tampereen tietohallinnosta, eVarikolta, av- viestinnästä, markkinoinnista ja viestinnästä sekä kirjasto- ja tietopalveluista. Toimikunnalla on silloin riittävästi ammattitaitoa ja kokemusta valita sopivat rahoituksen hakukohteet ja räätälöidä hakemukset vuosittain vaihtuvien painopistealueiden mukaisiksi. Toimikunta kykenee myös integroimaan netti-tv -hankkeen tarvittaessa esim. Pirkanmaan avoin oppimiskulttuuri – ohjelmaan (PAOK) ja muihin menossa oleviin kehityshakkeisiin.

Toimikunnan edustajat toimivat samalla netti-tv -hankkeen ohjausryhmänä toiminnan alkuvaiheessa.

10.10. Tekijänoikeudet, luvat ja päätoimittajuus

Lisääntyvä nettijulkaiseminen ja av-tuotteiden versiointi eri medioihin ovat nostaneet tekijänoikeuskysymykset media-alalla globaalisti keskeiseen asemaan. Erilaisten julkaisumedioiden määrä on noussut huimasti. Usein tuotteiden tilaajilla ja valmistajilla ei ole sopimuksentekohetkellä tarkkaa tietoa siitä, millä kaikilla julkaisukanavilla tuotetta tul-

laan aikanaan jakelemaan kuluttajille. Tilanne on johtanut siihen, että varsinkin ylikansalliset mediajätit pyrkivät sopimaan itselleen kaikki oikeudet olevista ja myös tulevista julkaisutavoista universumin laajuisesti. Tilanne on hankala pienten toimijoiden kannalta, joille tekijänoikeuskorvaukset ovat merkittävä osa vuosittaista tuloa. Av-viestinnän opetuksessa tekijänoikeusasioiden osuutta on jo lisätty. Alihankintatöiden edelleen lisääntyessä opetuksen tarve entisestään kasvaa. Siksi myös netti-tv:n tuotannonsuunnittelun yhtenä kulmakivenä on pidettävä napakkaa tekijänoikeusasioiden hallintaa. Netti-tv:n tuottajan työpanos on tässä työssä keskeinen. Tuottaja valitsee tai laatii tarvittavan sopimus pohjan, huolehtii allekirjoituksista ja arkistoi sopimukset sekä antaa tekijänoikeuskoulutusta netti-tv – toiminnassa mukana oleville.

Tekijänoikeuksien hallintaa varten netti-tv:lle laaditaan joukko sopimus pohjia, jotka kattavat yleisimmät tilanteet joissa tekijänoikeuksia syntyy.

Esiintyjä sopimus

Esiintyjä sopimusta käytetään tilanteissa, joissa netti-tv:ssä esiintyvän henkilön työsuoritus on laadultaan niin ainutkertainen ja merkittävä, että siitä voidaan katsoa syntyvän tekijänoikeuksia. Tällaisia ovat tyypillisesti näyttelemine ja musiikin esittäminen ym. Haastattelut ja tyypillisesti uutis- ja ajankohtaistoimintaan liittyvät esiintymiset eivät yleensä luo tekijänoikeuksia.

Lupa käyttää kuvaa av-tuotannossa

Tätä sopimusta käytetään esim. avustajien tms. esiintyessä av-tuotteessa. Lupa on esiintyjä sopimusta vaivattomampi käyttää.

Työryhmän kanssa tehtävä sopimus

Tätä sopimusta käytetään silloin, kun koulun omat opiskelijat tai henkilökunta osallistuu tekijänoikeuksia luovalla tavalla av-projektin toteuttamiseen. Sopimuksessa Tampereen ammattiopistolle annetaan oikeus käyttää ja julkaista syntyvää tuotetta haluamallaan tavalla.

Sopimus tilaustyön tekemisestä

Tätä sopimusta käytetään silloin, kun Tampereen ammattiopistolta tilataan tuotanto. Sopimuksessa määritellään mm. työstä maksettava hinta, aikataulu, ja millaisia oikeuksia työn tilaajalla ja tekijällä on tuotteeseen.

Lupa nuoren henkilön esiintymiseen av-tuotannossa

Alle 15 vuotiaan lapsen vanhemmilta pyydetään kirjallinen lupa esiintymisen av-tuotannossa, mikäli ohjelmassa käsitellään muuta kuin esimerkiksi henkilön mielipiteitä ja kokemuksia hänen elämänpiiriinsä liittyvistä ja yleisistä yhteiskunnallisista kysymyksistä. Alle 7- vuotiaiden haastatteluun lupa kysytään aina.

Edellä mainittujen sopimusten lisäksi netti-tv:n tuottaja huolehtii yhteistyösopimuksien laatimisesta ja kuvauslupien hakemisesta kuvauspaikoille. Tuottaja huolehtii myös siitä, ettei netti-tv:ssä esitettävä materiaali loukkaa yksityisyyden suojaa. On tarkoituksenmukaista järjestää tekijänoikeuskoulutusta ainakin niille tahoille, jotka ovat suuremmissa määrin mukana tuottamassa netti-tv - materiaalia. Lähtökohta on se, että kaikki esitettävä musiikki on tekijänoikeuksista vapaata. Muun käytettävän materiaalin osalta kuvaajalla on oltava tieto mahdollisista tekijänoikeuksista. Taideteoksia, valokuvia yms. kuvattaessa kuvaajan on selvitettävä jo paikan päällä kenelle oikeudet kuuluvat. Tuottajan on lähes mahdoton jälkikäteen selvittää tällaisia asioita.

Tuottaja on netti-tv:n päätoimittaja. Sananvapauslain mukaan ”*Aikakautisille julkaisuille, verkkojulkaisuille ja ohjelmille on määrättävä vastaava toimittaja. Hänen tehtävänä on johtaa ja valvoa toimitustyötä sekä päättää aikakautisen julkaisun, verkkojulkaisun tai ohjelman sisällöstä*”. Päätoimittajalla on rikosoikeudellinen vastuu: ”*Lain mukaan vastaavalle toimittajalle olisi tuomittava rangaistus, jos hän tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö olennaisesti toimitustyön johtamis- ja valvontavelvollisuutensa niin, että laiminlyönti on omiaan myötävaikuttamaan julkaistun viestin sisältöön perustuvan rikoksen toteutumiseen*” (Finlex, www-sivut 16.2.2013).

11 Yhteenveto

Netti-tv on oppimisympäristöjen kehittämistyössä keskeinen komponentti av-
viestinnässä ja kaikilla ammattialoilla. Netti-tv välittää Tampereen ammattiopistosta
kuvaa avoimena, edelläkävynä ja kehittyvänä organisaationa. Netti-tv toimii jo itses-
sään ammattiopiston mainoksena, ja sillä on monipuolista viestinnällistä käyttöä.

Rahoituksen hakemista varten perustetaan toimikunta, joka suunnittelee ja valitsee tuot-
tajan apuna sopivat rahoituksen hakukohteet ja hakustrategiat. Toimikunta toimii samal-
la netti-tv -hankkeen ohjausryhmänä käynnistysvaiheessa. Toimikunta auttaa tuottajaa
integroimaan netti-tv:n muihin menossa oleviin kehityshankkeisiin.

Rahoituksen hakuaika vahvistuu, kun hakukohteet ja hakustrategiat on valittu.

Lähteet

Aalto, T. & Uusisaari, M. 2010. Löydy: Brändää itsesi verkossa. BTJ Finland Oy, 41.

BusinessOulu. 2012. Digitaalisen jakelun ekosysteemit [pdf-tiedosto][viitattu 20.2.2013] Saatavissa: <http://www.digitalmedia.fi/digitaalisen-jakelun-ekosysteemit/>

Bambuser. 2013. [online][viitattu 15.2.2013]

Saatavissa: <http://bambuser.com/broadcasts>

Drupal. 2013. [online][viitattu 12.2.2013] Saatavissa: <http://drupal.fi/>

Elävä Arkisto. 2013. [online][viitattu 12.2.2013]

Saatavissa:

http://yle.fi/elavaarkisto/artikkelit/kansalaiskorkeakoulusta_suomalaisen_yhteiskunnan_tutkijaksi_80078.html#media=80075

Erkkilä, J. projektipäällikkö, koulutusvastaava. 2012. Haastattelu 10.12.2012. Kokkola.

Finlex. 1998. Laki ammatillisesta koulutuksesta.[online][viitattu 16.2.2013]

Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1998/19980630>

Finlex. 2003. Laki sanavapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä 2003/460. [online][viitattu 16.2.2013]

Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030460?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=laki%20sanavapauden%20k%C3%A4ytt%C3%A4misest%C3%A4>

Isokangas, A. & Vassinen, R. 2010. Digitaalinen jalanjälki. Talentum, 49-51.

Kangaspunta, S. lehtori, tutkija. 2012. Haastattelu 29.11.2012. Tampere.

Keskipohjanmaan aikuisopisto. 2013. [online][viitattu 12.2.2013]

Saatavissa: <http://www.kpakk.fi/>

Koulutusnetti. 2013. Kulttuuriala [online][viitattu 12.2.2013]

Saatavissa: <http://www.koulutusnetti.fi/index.php?file=351>

Koulutuspäällikkökokous. 2011. Keskustelumuistio. 20.5.2011.

Lastensuojelun keskusliitto. 2013. [online][viitattu 16.2.2013]

Saatavissa:

http://www.lskl.fi/tiedottaa/tiedotusvalineille/opas_lasten_haastattelijoille_ja_kuvaajille/sisalto/#1Alaikinenhaastateltavanajakuvattavana

Limetv.fi. 2012. Evakot. [online][viitattu 15.2.2013]

Saatavissa: <http://limetv.fi/lime2/?q=node/396>

McLuhan, M. 1984. Ihmisen uudet ulottuvuudet. WSOY, 27-28, 277, 337, 383.

Mediatulo-hanke ohjausryhmä. 2011. Keskustelumuistio. 13.12.2010.

Mikä on Limetv.fi. 2013. [online][viitattu 16.2.2013]

Saatavissa: <http://limetv.fi/lime2/?q=node/6>

OKM. 2010. Koulutuksen tietoyhteiskuntakehittäminen 2020, 10,13

[pdf-tiedosto][viitattu 16.2.2013]

Saatavissa:

http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2010/Koulutuksen_tietoyhteiskuntakehittaminen_2020.html

http://www.vkl.fi/files/596/090611_Yleisradiolaki.pdf

Ojasalo, K. Moilanen, T. Ritalahti, J. 2009. Kehittämistyön menetelmät. WSOYpro Oy, 37, 38, 41, 43, 106.

Pitkänen, J. 2006. Projektiopetus ammatillisen kasvun välineenä – opettajankoulutuksen kehittämishanke. Ammatillinen opettajakorkeakoulu, Tampere.

Röör, S-M. 2011. Keskustelumuistio. 23.5.2011.

Sonera.2012. [online][viitattu 22.12.2012]

Saatavissa:<http://uutishuone.sonera.fi/2012/09/21/nuorten-television-katselu-siirtyy-nettiin-%E2%88%92-viidennes-nuorista-ei-katso-televisiota-lahetysaikaan/>

Suoniemi, A. 2011. Keskustelumuistio 20.5.2011.

Taloussanomat.2010. Sanoma News saa hankkia avustajiltaan kaikki oikeudet. [online][viitattu 16.2.2013]

Saatavissa:<http://www.taloussanomat.fi/myynti/2010/01/20/sanoma-news-saa-hankkia-avustajiltaan-kaikki-oikeudet/2010877/135>

Taloussanomat.2012. Google astui tulisille hiilille yksityisyydessä.

[online][viitattu 13.2.2013]

Saatavissa:<http://www.itviikko.fi/uutiset/2012/01/27/google-astui-tulisille-hiilille-yksityisyydessa/201221954/7>

Tampereen ammattiopisto 2010. Vuosikertomus 2009-2010. [pdf-tiedosto]

[viitattu 6.2.2013]

Saatavissa:

http://www.tao.tampere.fi/tao/TAOWWWTAO/oppaat_julkaisut_ja_esitykset.html

Tekes. 2011. Selvitys Tekesin toiminnan vaikutuksista yhteiskunnan ja ympäristön hyvinvointiin, 125, 136, 138 [pdf-tiedosto][viitattu 14.2.2013]

Saatavissa: www.tekes.fi/fi/document/49892/tekesin_toiminnan_vaikutukset_pdf

Tampereen kaupunki 2010. Toisen asteen koulutuksen tuotantostrategia. [Pdf-tiedosto]

[viitattu 12.2.2013]

Saatavissa:

<https://intra.2aste.tampere.fi/portal/dt?2Aste.setSelected=2Aste/Asiakirjat&last=false>

(vaatii kirjautumisen)

Tekijänoikeusneuvoston lausuntoja 2001:10. 2001.[pdf-tiedosto]

[viitattu 16.2.2013] Saatavissa:

http://www.minedu.fi/OPM/Tekijaenoikeus/tekijaenoikeusneuvosto/tekijaenoikeusneuvoston_lausunnot/2001.html?lang=fi

Tilastokeskus.2010. [online][viitattu 16.12.2012]

Saatavissa: http://www.stat.fi/artikkelit/2010/art_2010-12-22_002.html?s=0#3

Tilastokeskus.2012. [online][viitattu16.12.2012]

Saatavissa:http://tilastokeskus.fi/til/sutivi/2012/sutivi_2012_2012-11-07_tau_019_fi.html

Tredu. 2013. Kotisivut. [online][viitattu 16.2.2013] Saatavissa: <http://www.tredu.fi/>

Verkko ja media 2013. 2013. [online][viitattu16.2.2013]

Saatavissa:

[http://projekti.kpedu.fi/\(S\(ja0fjd55e5bycp55aaznbzm4\)\)/Default.aspx?siteid=421](http://projekti.kpedu.fi/(S(ja0fjd55e5bycp55aaznbzm4))/Default.aspx?siteid=421)

Viestinnän keskusliitto. 2009. Lausunto Yleisradiolaki [online][viitattu16.2.2013]

Saatavissa:

http://www.vkl.fi/ajankohtaista/lausunnot/viestintamarkkinat/yleisradio_oy_n_julkinen_palvelu_ja_rahoitus.1738.news

Viestintävirasto.2010. [online][viitattu1.1.2013]

Saatavissa: http://www.ficora.fi/index/viestintavirasto/lehdistotiedotteet/2010/P_9.html

Wikipedia, 2013. Laadullinen tutkimus.[online][viitattu12.2.2013]

Saatavissa: http://fi.wikipedia.org/wiki/Laadullinen_tutkimus

Väestöliitto.2013. Psykologin nettiluennot.[online][viitattu16.2.2013]

Saatavissa: <http://www.vaestoliitto.fi/parisuhde/psykologin-nettiluennot/>

Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. 2013. Menetelmäopetuksen tietovaranto.

[online][viitattu 12.2.2013]

Saatavissa: http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_2.html

Yliopisto – TV. 2013. [online][viitattu 12.2.2013]

Saatavissa: <http://yliopistotv.uta.fi/esimerkkisivu/>

LIITTEET

Liite 1. Teemahaastattelun kysymysrunko

Kysymykset:

- tekninen toteutus, alusta ja yhteydet?
- henkilöresurssit oppilaitoksen puolelta, lataaminen, päivittäminen yms.?
- rahoituspohja, yhteistyökumppanit?
- kuka tuottaa sisällön ja kuka sisällöntuotantoa suunnittelee?
- miten netti-tv vie eteenpäin pedagogisia tavoitteita, suunnitellut/toteutuneet tulokset?
- miten opiskelijat kokevat netti-tv:n merkityksen ja oppimisen /muun toiminnan kannalta?
- miten netti-tv auttaa oppilaitoksen markkinoinnissa ja viestinnässä?
- tulevaisuuden haasteet ja muutokset työelämässä, oppimisympäristöissä ja mediajulkaisemisessa?